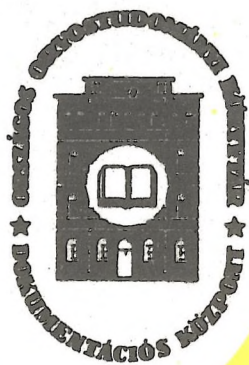

68/a

AZ ORVOSI KÖNYVTÁROS

1976
16. ÉVF.
II
SZÁM

ORSZÁGOS ORVOSTUDOMÁNYI KÖNYVTÁR
ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
BUDAPEST

A z
O R V O S I K Ö N Y V T Á R O S
1976. 16.évf. 2.szám.

ORSZÁGOS ORVOSTUDOMÁNYI
KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
B u d a p e s t

Szerkeszti a Szerkesztőbizottság

Felelős szerkesztő:

Dr Székely Sándor

Szerkesztő:

Szepesiné Dr Benda Mária

Szerkesztőség:

Országos Orvostudományi Könyvtár és
Dokumentációs Központ

1088 Budapest Szentkirályi u. 21.

Telefon: 343-736, 343-788

Jelen számunk munkatársai:

Dr GYÖRGYÉY Ferenc, orvostörténeti könyvtáros, a Yale University központi orvostudományi könyvtárának munkatársa, Dr Erkki HAKULINEN, a stockholmi Karolinska Institutet központi orvosi könyvtárának igazgatóhelyettese, PETHEO Lászlóné, a miskolci Semmelweis Kórház orvosi könyvtárának vezetője, B.Dr POLLÁK Zsuzsanna, az OOKDK osztályvezetője.

HU ISSN 0030-6010

Felelős kiadó: Dr Székely Sándor

Kiadja és terjeszti: az ORSZÁGOS ORVOSTUDOMÁNYI
KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

Készült: az OOKDK Sokszorosító részlegében

Felelős vezető: Dufla Istvánné
Budapest, 1976.

Pld.: 300 B/5

A Z O R V O S I K Ö N Y V T Á R O S

Az Országos Orvostudományi Könyvtár és
Dokumentációs Központ

T á j é k o z t a t ó j a

1976.

16. évfolyam

2. szám

T A R T A L O M

Oldal

Az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs
Központ 1975. évi beszámolója és 1976. évi munkaterve . 179

K ü l f ö l d i k ö n y v t á r o s o k i r j á k

GYÖRGYÉY Ferenc: A Yale egyetem orvoskari könyvtára 212

HAKULINEN, Erkki: A stockholmi Karolinska intézet könyvtá-
ra 222

K ö n y v t á r o s a i n k i r j á k

PETHEŐ Lászlóné: A miskolci Semmelweis Kórház Orvosi
Könyvtárának munkájáról 230

R e f e r á l ó ü l é s e i n k a n y a g á b ó l

A Hippokratész korabeli orvos nimbusz nélkül. Ref.
B.ár. POLIÁK Zsuzsanna 234

K ö z l e m é n y e k - H i r e k

Orvosi könyvtárak versenye 241

Jelen számunk cikkeinek referátumai 247

C O N T E N T S

Page

Activities of the National Medical Library and Documentation Center During 1975 and Workplan for 1976	179
---	-----

F o r e i g n L i b r a r i a n s R e p o r t

Ferenc GYÖRGYÉY: The Medical Library of Yale University	212
--	-----

Erkki HAKULINEN: The Library of the Karolinska Institute of Stockholm	222
--	-----

L i b r a r i a n s R e p o r t

Margit FETHEÖ: Library Activities at the Semmelweis Hospital of Miskolc . . .	230
--	-----

A b s t r a c t i n g . C o n f e r e n c e

The Minor Prestige of Physicians of the Hippocratic era. By Zsuzsanna POLLÁK, M.D.	234
---	-----

N e w s a n d N o t e s

Competition of Medical Libraries	241
--	-----

Summaries of Papers	247
-------------------------------	-----

Отчет о работе, исполненной в 1975 году и о рабочей программе на 1976 г. Централь- ной библиотеки и института информации меди- цинских наук.	179
З а р у б е ж н ы е б и б л и о т е к а р и п и ш у т	
Ференц ДЬЁРДЬЕИ: Библиотека медицинского факультета Университета Yale	212
Erkki HAKULINEN: Библиотека стокгольмского Karolinska Institutet	222
В е н г е р с к и е б и б л и о т е к а р и п и ш у т	
Маргит ПЕТЁ: О функционировании Медицинской Библиотеки Больницы им. Семмельвейса г. Мишкольц.	230
И з м а т е р и а л а н а ш и х р е - ф е р а т и в н ы х к о н ф е р е н ц и й	
Врач эпохи Гиппократы без ореола. Реф.: д-р Жужанна Б. ПОЛЛАК.	234
С о о б щ е н и я - И з в е с т и я	
Соревнование медицинских библиотекарей. .	241
Р е ф е р а т ы с т а т е й д а н н о г о н о м е р а	

Beszámoló az OOKDK 1975-ben végzett munkájáról

I. Általános jellemzés

1975-ben 3.296.000 Ft költségvetéssel gazdálkodtunk, év közben a létszám a szocialista országok között folyó informatikai együttműködéssel kapcsolatos feladatok ellátásához egy könyvtáros-sal és egy orvos-dokumentalistával /amely státuszt 3 részfoglalkozású orvossal töltöttük be/ bővült. Az év végén 36 főfoglalkozású /a Kutatásnyilvántartó Csoport két munkatársát is beleértve/ és 7 részfoglalkozású dolgozó működött az intézetben.

A munkatervben meghatározott fő feladatokkal kapcsolatban /a hálózati könyvtárak tájékoztató tevékenységének továbbfejlesztése, a szakirodalom beszerzésének szinten tartása, a KGST országok közötti információs együttműködés/ a hálózati és módszertani munkáról szóló fejezetben számolunk be részletesen. Ami az OOKDK és a SOTE könyvtárának egyesítésével kapcsolatos közreműködést illeti: az 1974-ben előkészített tervezetet a SOTE Rektori Tanács-ülése február 21-én megtárgyalta és az egyesítést javasolta az Egészségügyi Minisztériumnak. Az év folyamán számos részlettervet dolgoztunk ki az egyesítés végrehajtása céljából, az EU.Min. részéről intézkedésre azonban még nem került sor.

Az év folyamán új vezetőséget választott az intézet párt- és szakszervezeti alapszervezete. Párttitkárrá Szilágyi Vilmosnét, a Sz.B. titkárává Egry Tamásnét választották meg. Változás történt a Munkaügyi Döntőbizottság elnökének személyében is: Kominka László nyert kinevezést.

A bevételi tervünket 35.809 Ft-tal túlteljesítettük, a tervezett 920.000 Ft-tal szemben 955.809 Ft bevételt értünk el.

II. Az egyes munkaterületeken végzett tevékenység

1. Vezetés, igazgatás

Az OOKDK vezetősége az év folyamán rendszeresen tartotta üléseit, amelyeken megtárgyalta az intézet tevékenységével, a folyó munkával kapcsolatos feladatokat. Megvizsgálta az Ifjusági Parlament 1974 novemberében hozott ajánlásait és ezekkel kapcsolatban csoportos angol nyelvtanfolyam indult, néhány fiatal könyvtáros hálózati könyvtárakat látogatott meg tapasztalatszerzés céljából, terv készült a tervszerű önképzésre, a vezetőség utasította a gazdasági hivatalt a munkahelyek világításának megjavítására, a mosdók felszerelésének korszerűsítésére. - A gyorsmásoló kapacitás növelésére egy Staticop gépet rendeltünk.

Az év folyamán egyszer tartottunk munkaértekezletet, amelyen a munkaterv végrehajtásával valamint a vezetőség által kidolgozott - a régihez képest módosított - jutalmazási rendszer bevezetésével foglalkoztunk.

Az Országos Orvostudományi Könyvtári Tanács egy ízben tartott ülést, amelyen a SOTE könyvtárral való egyesítés tervéről valamint a szocialista országok orvostudományi dokumentációs központjai közötti együttműködésről tájékoztattuk a Tanácsot.

Az év folyamán 7 külföldi látogatót fogadtunk, közülük Erkki Hakulinen, a stockholmi Karolinska Intitutet könyvtárának igazgató helyettese két hetes tanulmányutat tett hazánkban. Több nemzetközi tanácskozáson vettünk részt /lásd a hálózati módszertani munkáról szóló fejezetet/, az intézet igazgatója részt vett az IFLA oslói kongresszusán.

Az igazgató folyamatosan szerkeztette az Orvosi Hetilapban megjelenő Horust, amelyből 26 szám jelent meg.

A kutatónyilvántartó csoporthoz az év végéig közel 1000 K+F bejelentés érkezett, ezzel a kutatóhelyek kevés kivétellel beküldték kutatási bejelentéseiket. A bejelentőlapokat feldolgoztuk, hétféle katalógus készült. A lyukkártyás feldolgozás is folyamatban van.

A K+F bejelentőlapokat az Orsz.Műszaki Könyvtárban működő Központi Kutatásnyilvántartás kérésére ETO jelzettel látjuk el. Az év végéig 450 bejelentést láttunk el ETO jelzettel.

Folyamatosan együttműködünk az Egészségügyi Minisztérium XI. Főosztályával és az OMKOK Központi Kutatásnyilvántartási Osztályával.

2. A hálózati és módszertani munka

A könyvtárakról

Az osztály munkatársai az év folyamán 79 alkalommal 110 könyvtárat látogattak meg, ebből 48 alközpont, 49 tagkönyvtár, 13 országos intézmény könyvtára.

A hálózat egészében véve a távalyi színvonalon működött, nem fejlődött. Ennek két oka van. Az egyik: a kórházak kötött anyagi keretei, a bevezetett takarékoság, a másik: a könyvtárak sok nagy része nő, sokan vannak GYES-en, vagy beteg kisgyermekükkel távol /a fontosabb könyvtárakban összesen 20-25 fő/. A fluktuáció csökkent ugyan, de így is 10 körül volt a személyi változások száma.

Mindennek ellenére némely könyvtár fejlődött. Új helyiséget kapott a kiskisúdorfi Városi Kórház orvosi könyvtára, új gyorsolvasót a debreceni Megyei Kórház orvosi könyvtára, mikrofilm leolvasót a székesfehérvári KÖJÁL. Az olvasószám a hálózatban kétfelével növekedett.

Két említésre méltó hálózati megmozdulás zajlott le. A zalaegerszegi Megyei Kórház orvosi könyvtára rendezte meg az 1975. évi tájékoztatót, amelynek témája a POTE központi könyvtárának munkája a orvosok szakirodalmi ellátása terén és a dunántúli oktatókórházak könyvtárainak munkája és feladatai ezen a területen; a hálózati alközpontok fejlesztése és a forrásmozgósítást elősegítő könyvtári munkák felmérése és fejlesztése. Az értekezleten több mint 100 volt a résztvevők száma. Az előadások Az Orvosi Könyvtáros 1976.1. számában jelentek meg.

Uj módszert jelent a kecskeméti Megyei Kórház orvostanácsadója által kezdeményezett "vándor-tanácsülés" /AKT/. A megyében az alközponti könyvtári tanácsüléseket nem mindig a megye székhelyén, hanem mindig más és más kórházi könyvtárban fogják megtartani. Ennek az a célja, hogy a könyvtárosok és orvostanácsadók megismerjék egymás könyvtárait, munkáját, lehetőségeit és ötleteket merítsenek egymás munkájából. A vándor-tanácsülés a fenntartó intézmények igazgatóit is inspirálhatja a könyvtári munka támogatására. Az első vándor-ülést a kalocsai kórházban tartották meg.

Ugyancsak Kecskeméten szerveztek egy megyei dokumentátori állást, a dokumentátor feladata az egész megyére kiterjedő témafigyelés és irodalomkutatás lesz.

Képzés, továbbképzés

Lebonyolítottuk 30 végzős hallgató államvizsgáit és 27 hallgató I. és II. félévi vizsgáit. Szeptemberben a III. félév 24 hallgatóval indult.

Az év folyamán 3 továbbképző értekezletet ill. tapasztalatcsere látogatást szerveztünk /Munkásmozgalmi Múzeum, István Kórház, Állatorvostudományi Egyetem/. A résztvevők száma 35-50 között mozgott.

Megjelent Az Orvosi Könyvtáros négy száma

Az OOKDK dolgozói számára 4 referáló ülést tartottunk.

Nyilvántartások

Folyamatosan vezetjük nyilvántartásainkat. A folyóirat-KC adatai szerint a megrendelésekben nem sok a változás, mintegy 1.500 féle folyóiratot rendelt a hálózat 9.800 példányban.

Folyóirat- és könyv-KC-nk naprakész. Az OSZK-val kötött megállapodás szerint 1975-től a hálózat új könyvekről beküldött katalóguscéduláinak egyik példányából nem betürendes, hanem szak-katalógust készítünk. Ugyanebbe beépítjük a Széchényi Könyvtártól kapott, más hálózatok által beszerzett orvosi és biológiai köny-

vek egy-egy céduláját. A szerződésnek az a célja, hogy ne legyen az OSZK-ban és az OOKDK-ban ugyanolyan szerzői betűrendes katalogus, hanem az OSZK-ban betűrendes, az OOKDK-ban pedig szakkatalógus, így a két rendszer kiegészítheti egymást. Saját hálózatunkból az év folyamán 3.930, más hálózatokból 2065 orvosi mű katalóguscéduláit osztottuk be, összesen 5.995 cédulát. Az Orvosi Könyvtárosban már hirt adtunk arról, hogy szak szerint is tudunk adni tájékoztatást a legfrissebb beszerzésekről. Eddig még elenyészően kevés esetben vették igénybe.

Részt veszünk az OSZK-retrospektív folyóirat lelőhely jegyzékének a munkálataiban. Az akcióba a hálózatunkból bevonható könyvtárak jegyzékét összeállítottuk és átadtuk az OSZK-nak. Részt veszünk az adatgyűjtés és az egyeztetés munkájában is.

Központi címjegyzékeinkből 593 ízben adtunk tájékoztatást, 174 esetben könyvről, 419 esetben folyóiratról. A nemleges válaszok száma 198 volt.

Nemzetközi munka

Számon tartottuk az NDK és Bulgária orvosi dokumentációs intézményeivel kötött kétoldali szerződéseink feladatait. Mindkét intézménynek megküldtük az általuk cserébe kért kiadványokat. Szolgáltatásainkról ismertetést küldtünk, esetenként irodalomkutatót és egyéb tájékoztatást adunk számukra. Az NDK-val kötött szerződésünk lejárt, megújítását az év végén folyamatba tettük. Kétoldalu szerződést kötöttünk Csehszlovákia orvosi dokumentációs központjával.

1975-ben intenzíven megkezdte munkáját a szocialista országok egységes orvostudományi tájékoztató rendszere /ESZNM/-. A szervezet mind a négy munkacsoportjában részt veszünk, az információs-kiadványi csoport munkájának felelősei is vagyunk. Részt vettünk az információs kiadványi és a tervezési-kivitelezési munkacsoport szófiai ülésén /Szepesi Zoltánné és Szilágyi Vilmosné/ valamint a matematikai-technikai és lingvisztikai munkacsoport berlini ülésén /Ormai Gyula, Kominka László/. Az OMPB kezdeményezésére Ringwald Gábor három napos kiküldetésben Varsóban járt a stockholmi Medline felhasználásának tanulmányozására.

A nemzetközi munkában történő részvétel fejlesztésére két státuszt kaptunk, az egyiket három részdíós örvossal, a másikat könyvtáros munkatárssal töltöttük be /dr Bereznai István, dr Ormai Gyula, dr Ringwald Gábor, Bodor Gézáné/.

Az értekezleten való megvitatásra a következő anyagokat állítottuk össze:

1. Javaslat a bibliográfiai címleírás, referálás és indexelés nemzetközi szabványára /Szilágyi Vilmosné/.

2. Javaslat az orvosi-biológiai folyóiratok világfondjának központi katalógusára és lelőhelyjegyzékére /Kominka László/.

3. Az ESZNMI-ben megvalósítandó dokumentációs-információs csatornák modellje /Szepesi Zoltánné/.

Az orvos-munkatársak feladata az ESZNMI orosznyelvű tezauszának magyarra fordítása és szerkesztése. Lefordítottak 10.500 deszkriptort és 1.600 nondeszkriptort, megvitatatták 9.800 fogalom helyességét és hovátartozását. Lefordították a tezauszhoz tartozó orosz nyelvű rubrikátort /120 oldal, kb 1.200 fogalom/, egyeztettek kb 900 fogalmat. Ezen kívül több tanulmányt fordítottak összesen mintegy 50 oldal terjedelemben. Bodor Gézáné feladata az orvosi-biológiai folyóiratok világfondját tükröző katalógus összeállítása és fényképezhető formában történő leírása. Az Ulrichs Periodical alapján eddig 3.000 folyóirat címét és ISSN számát gyűjtötte össze és írta le.

Öszeállítottuk, lebonyolítottuk Jaroslav Volek /Prága, UZDKS/, dr Karl-Heinz Reck /Berlin, IWIM/, dr Edith Mante /Berlin IWIM/ és dr Jiří Drbálek /Prága, UZDKS/ tanulmányi programját.

Egyebek

Kérdőíves felmérést végeztünk a hálózatunkban folyó könyvtárközi kölcsönzés felmérésére és a szolgáltatás megjayítása érdekében. 150 könyvtárunk adott választ. Az adatokat feldolgoztuk és a tájértekezleten ismertettük. Ugyancsak minden hálózati könyvtárunknak küldtünk személyi adatkérő lapot könyvtáros-kataszterünk céljaira. A feldolgozó munka folyamatban van.

Megindítottuk az orvosi könyvtárosok és orvostanácsadók II. országos versenyét. Célja a szakirodalmi források minél élénkebb cirkuláltatása. Az országos intézetek közül csak az ESZTIK könyvtára jelentkezett, így ebben a kategóriában nem indítottunk versenyt. Az alközpontok és a tagkönyvtárak közül összesen 31-en jelentkeztek. A verseny feltételeit decemberben megvitattuk velük.

Felülbíráltuk hálózati könyvtáraink statisztikai jelentéseit és összesítő jegyzékkel megküldtük a Kulturális Minisztérium Könyvtárügyi Osztályának.

3. A könyvtári osztály munkája

A könyvtár könyv- és folyóiratállománya 1975 év folyamán a következőképpen alakult:

könyv

<u>leltárkönyv 1974.dec.31.</u>	<u>1975.dec.31.</u>
10.118 db = 1.099.390.-Ft	9.137 db = 1.159.471.50 Ft
év közben <u>selejtezve:</u>	1.324 db = 64.380.90 Ft
1975 évben új beszerzés:	343 db = 123.971.- Ft
ebből vétel	69 db = 96.421.- Ft
ajándék	29 db = 5.074.- Ft
cseré	28 db = 8.270.- Ft
kötés	217 db = 14.206.- Ft
	343 db = 123.971.- Ft

folyóirat

<u>leltárkönyv 1974.dec.31.</u>	<u>1975.dec.31.</u>
8.410 db = 3.162.285.-Ft	9.132 db = 3.608.841.- Ft
év közben selejtezve: 41 db = 18.429.- Ft	
1975 évben új beszerzés /gyarapodás/	
763 db = 464.985.- Ft	
ebből vétel: 421 db	318.813.- Ft
cseré: 257 db	113.110.- Ft
ajánd.: 54 db	10.789.- Ft
saját: 2 db	180.- Ft
kötés: 38 db	22.093.- Ft
763 db	464.985.- Ft

a folyóiratgyarapodásból

tőkés:	484 db	388.657.- Ft
népi dem.:	55 db	35.547.- Ft
szovjet:	106 db	9.750.- Ft
magyar:	80 db	8.938.- Ft
kötés:	38 db	<u>22.093.- Ft</u>
	763 db	464.985.- Ft

1975 év folyamán 576féle folyóirat érkezett rendszeresen a könyvtárba.

Ebből magyar 132 db
 szovjet 84 db
 szoc. 97 db
 tőkés 263 db

A magyar folyóiratokból vétel:	103 db
ajánd.:	26 db
saját:	3 db
A szovjet folyóiratokból vétel:	63 db
csere:	15 db
ajánd.:	6 db
A szocialista " vétel:	37 db
csere:	20 db
ajánd.:	40 db
A tőkés " vétel:	142 db
csere:	114 db
ajánd.:	7 db

1975 május 7-én kezdtük el a kötelező kétévenkénti könyvtári állományellenőrzést. Az állományellenőrzéssel egyidejűleg állományunkból kivontuk az elavult, elhasználódott és gyűjtőkörünkbe nem tartozó könyveket és folyóiratokat. Ezeket jegyzékben köröztük a hálózatban és megküldtük az anyagot az igénylő könyvtáraknak. Az állományból kivont művek leírására engedélyt kértünk és kaptunk az Egészségügyi Minisztérium II/3. osztályától 22.042/75 sz. alatt.

Összesen 1.365 könyvtári egységet vontunk ki. 82.809.90 Ft értékben.

Igy tehát az 1975 év végi állomány:

18.269 könyvtári egység = 4.768.312.50.- Ft érték

Az év folyamán beköttettünk 279 kötet folyóiratot 22.093.-Ft értékben. A reprográfia 80 kötet kötését végezte el az év folyamán könyvtárunknak.

Elkészítettük az 1976. évi folyóiratrendelést. Folyamatosan vezettük katalógussinkat /betűrendes, szak, tárgyszó/ valamint a folyóiratok kardexelését.

Az olvasószolgálat adatai a következők:	1974	1975
helyben olvasók száma	2.100	2.178
kölcsönzők száma	514	515
kölcsönzések száma	1.835	1.923
kölcsönzött könyvek száma	1.296	1.320
kölcsönzött f.íratok száma	240	257
helyben olvasott művek	6.300	6.000
könyvtárközi kölcsönzés	473	578

A könyvtár valamennyi dolgozója résztvesz a szóbeli tájékoztatásban, ezt a tevékenységet a dokumentációs osztály munkatársaival közösen végzik.

Nemzetközi csere

Nemzetközi cseretevékenységünket 248 partnerral folytatjuk, ebből tőkés ország 206, szoc.ország 42. Az év folyamán kötött új megállapodások száma 13 /tőkés országokból 9 - szoc.országból 4/. Megszűnt a kapcsolat 7 partnerrel. Az új cserefolyóiratok száma 13.271 féle periodika érkezik könyvtárunkba, ebből tőkés országból 217, szoc.országból 54.

Ezen kívül megkaptuk 29 db tőkés ország szakkönyvét /8.490.- Ft/ és 110 db disszertációt, valamint 40 db szoc.ország könyvét /2.946.- Ft/. A számunkra felesleges csereanyagot továbbküldjük a hálózat megfelelő könyvtárának.

1975-ben 198 partnernek küldtük meg; a RMB 1973/1-2 és 1974/1-es számait, az Orvosi Könyvtárost 33, a Therapia Hungaricát 55 címre küldjük. Előfizetünk 54 évf. magyar folyóiratot. Összes kiadványunkat 37 könyvtár kapja.

Folyóirat tartalomjegyzék sokszorosítás

Ezt a szolgáltatásunkat 33 előfizető kapja rendszeresen /28 közzététel, 5 magán/. Év közben lemondta 2, új megrendelő 3. Előfizethető folyóiratok száma 52 féle volt. A tartalomjegyzékeket hetente sokszorosítjuk és postázzuk.

<u>A fotoszolgálat adatai</u>	<u>1974</u>	<u>1975/terv/</u>	<u>1975/tény/</u>
mikrofilm /kocka/	6.606	6.000	4.097
fotókópia	41	-	-
gyorsmásolat	47.837	48.000	38.716
megrendelések száma	1.507	1.500	1.300
forgalmazott érték	138.843.- Ft		93.793.- Ft

A gyorsmásolatok számának csökkenése abból adódik, hogy kb három hónapon keresztül csak a legszükségesebb másolatokat készítettük, papirhiány miatt.

Egyebek

A hálózathoz 14 főlépéldány jegyzék érkezett, amelynek a lebonyolítását elvégeztük. Saját jegyzékünk 2 db volt.

Folyamatosan végeztük az OSZK-ban a kötelesepéldány válogatást, az ebből eredő főlépéldányokat szétszortottuk a hálózat könyvtárai között.

Megjelentettük a "Tájékoztató a külföldi orvosi könyvekről" c. ajánló bibliográfia 4 számát. Új könyvbeszerzéseinkről 10 alkalommal készítettünk összeállítást, s megküldtük szolgáltatásaink előfizetőinek, valamint számos orvosi könyvtárnak. Rendszeresen részt vettünk a Szakmai Információs Társasági Bizottság Információgyűjtési Szakbizottságának mikroképtechnikai albizottságának ülésein.

4. A dokumentációs-információs tevékenység

Kiadványok

Megszerkesztettük a Hungarian Medical Bibliography 1974. évf. I. és II. kötetét. A kiadvány 862 referátumot tartalmaz a MEDLARS tárgyszórendjében, szerzői névmutatóval és a feldolgozott folyóiratok jegyzékével.

Elkészült a Tuberkulózis és Tüdőgyógyászat Referáló Szemle 1974. évf. 2-3 és 4. és 1975. évf. 1. és 2. száma. A 3. szám kéziratát a tárgyév befejezéséig a szerkesztőbizottság nem bocsátotta rendelkezésünkre. A 3. számot 1976-ban pótlólag kiadjuk. E referáló folyóirat tárgyévben kiadott számainak összes oldalterjedelme 479 oldal.

Elkészült a Gyógyszerészeti és Gyógyszerterápiás Dokumentációs Szemle 1974. évf. 4. és 1975. évf. 1., 2. és 3. száma. A tárgyévben kiadott számok összes tételszáma: 10.096. Az e kiadványban közölt bibliográfiai tételek száma az előző évhez viszonyítva 23%-al emelkedett.

Tájékoztatás

A Témafigyelő Szolgálat keretében 29 témát figyeltünk. 887 megrendelőből /az emelkedés az előző évhez viszonyítva 11%/ intézmény: 274, egyéni megrendelő 613. A lakóhely szerinti megoszlás: budapesti 300, vidéki 533, külföldi 54.

A megrendelések száma 2.182 /az előző évben: 2.045, az emelkedés 7%/. Száznál többen érdeklődtek az "új gyógyszerek", "sokk és reanimáció", "szívbetegségek", "aneszteziológia" és az "újabb terápiás és diagnosztikus eljárások" c. témák iránt.

A szolgáltatás keretében 3.710 referátumot készítettünk 242 féle folyóiratból. A nyelvterület szerinti megoszlás: angol 48%, orosz 5%, német 40%, francia 4%, egyéb 3%.

Az átfutási idő a primér dokumentum megjelenésétől a referátum postázásáig 2-3 hónap. Saját folyóirat állományunk néhány

témához nem mindig nyújt elegendő és megfelelő anyagot, a SOTE Gyógyszerészeti karának néhány intézetéből és a SOTE Központi Könyvtárából rendszeresen kölcsönzünk erre a célra folyóiratokat.

A Medicinskij Referativnij Zsurnal számára 255 db referátumot szolgáltatottunk, ami a tervezettnél a felét sem éri el. Ennek az az oka, hogy az év elején bizonytalanná vált a szolgáltatás folytatásának szükségessége. A szolgáltatást az év második felében folytattuk.

Irodalomkutatási tevékenységünk keretében 750 megrendelésre /az előző évi 433 megrendeléshez viszonyítva 73%-os emelkedés/ 860 bibliográfiát készítettünk /az előző évi 650-hoz viszonyítva az emelkedés 32%/. 29.000 adatot szolgáltatottunk /az előző évi 21.500-hoz viszonyítva az emelkedés 34%/. Adatok hiányában 9 esetben nem tudtunk a megrendelésnek eleget tenni. 6 esetben a megrendelt témához csak egyetlen adatot találtunk.

143 esetben recherche-archivumunkból a személyesen hozzánk forduló szakembereknek bibliográfia másolatot tudtunk rendelkezésre bocsátani, feleslegessé téve az új megrendelést.

Az elkészült bibliográfiák kb 60%-a szabványos volt /4 nyelvterület, 3 éves visszatekintő időszak, 20-40 közötti tételek szám/. A bibliográfiák tételek száma a megrendelők igényeinek megfelelően 21 esetben több mint 100, 5 esetben több mint 200, 3 esetben több mint 300 volt.

A visszatekintő időszak: 100 esetben 5 év, 120 esetben 10 év 40 esetben 15 év, 13 esetben 25 év volt, 40 esetben pedig a téma valamennyi fellelhető adatát igényelték.

A szakágankénti megoszlás: a legtöbb igény a sebészet területéről érkezett, ezt a belgyógyászat, gyermekgyógyászat, pszichiátria, egészségügyi szervezés követte. Új jelenséggént észleltük a fogászati és gyógyszerészeti témák iránti érdeklődés megnövekedését. A megrendelők 75%-a fekvőbeteg-gyógyintézetekben működő szakorvos. Fogorvosoktól 60, gyógyszerészekről 27 igény érkezett.

A megrendelők lakóhely szerinti megoszlása: 60% budapesti, 36% vidéki, 4% külföldi. A budapesti igények közül 60 megrendelés a SOTE munkatársaitól, 40 pedig az OTKI munkatársaitól érkezett. A vidéki kórházak közül a hatvani, székesfehérvári, váci, hévízi,

salgótarjáni a leggyakoribb megrendelőnk. Az Eü.Min. számára két témát figyelünk folyamatosan, ezekből havonta szolgáltatunk bibliográfiát.

A Current Contents Life Science és Clinical Practice hetenkénti füzetait is felhasználjuk a folyó évi adatok feltárására, ami az eddiginél teljesebb, minőségileg jobb irodalomkutatás lehetőségét jelenti. Bevezettük, hogy a MOB-ból szükséges adatokat olyan intézmények részére, amelyek szakkönyvtárossal és MOB sorozattal rendelkeznek, nem készítjük el, hanem azt a hálózati könyvtáros feladatává tesszük olyan esetekben, amikor a módszertani osztály illetékes instruktora úgy nyilatkozik, hogy ez lehetséges. Mintegy 10 esetben került erre sor.

A szolgáltatás átfutási ideje 15-18 nap. Ez az átlagérték onnan adódik, hogy a tárgyév első negyedében betegség, munkaerő hiánya miatt az átfutási idő a 3-4 hetet is elérte, míg az év hátralévő részében 10-12 nap volt.

Szóbeli tájékoztatás

A referensz szolgálatot a könyvtári osztállyal együttesen látjuk el. Tartalma rendkívül változatos, biográfiai, bibliográfiai adatok, vagy azok kiegészítése, irodalom kutatás személyes elvégzésének elősegítése, az addig járatlan olvasó bevezetése a dokumentumok használatába. A számok nem tükrözik hűen ennek a tevékenységnek időigényét sem. Egyre több olyan részletkérdésre kérnek választ, amely nemcsak adat és forrásismeretet igényel, de információ válogatást is. A rektori pályamunkák évenként változó 2-3 témájára sok hallgató itt készül, egyre gyakrabban hozzánk fordulnak a klinikai pszichológusok is. Középiskolai pályamunkához, vagy dolgozathoz 20 esetben kértek tájékoztatást. Jól hasznosítjuk a tájékoztató tevékenységünkben fordító szolgáltatunk fordításmásolat és témabibliográfia másolat archivumát, a gyors tájékoztató szolgálat kurrens katalógusát és a témafigyelő-szolgálat anyagát is.

Telefon információt 1.260 esetben adtunk. A helyben adott tájékoztatásból az 5 percnél időigényesebbeket regisztráltuk. A tárgyévben 204 ilyen fordult elő.

Fordító szolgálat

707 db fordítás készült, 8.070 oldal terjedelemben. Ebből rendelt fordítás 329 db, 3.786 oldal terjedelemben /amiből az EU.Min. 47 db fordítást rendelt 393 oldal terjedelemben/, általunk kiválasztott cikk fordítás 378 db, 4.294 oldal terjedelemben.

A "Gyógyszereink" c. folyóiratban folyamatosan közzéteszük fordításaink és irodalomkutatásaink bibliográfiáinak címjegyzékét. Ezenkívül a fordítások címanyagát a gyors tájékoztató szolgálat előfizetőinek is rendelkezésére bocsátottuk.

Összesen 372 db fordítás címe jelent meg a Gyógyszereinkben, az előző évben publikált 303-hoz viszonyítva ez 18.5%-os emelkedés, ebből belgyógyászati 86, gyógyszerészeti 37, sebészeti 46, ideg-elmegyógyászati 40, szülészeti-nőgyógyászati 23, gyermekgyógyászati 34, akupunktúra 22, bőrgyógyászati 14, onkológiai 14, egészség-tudomány 13, gégészeti 6, szemészeti 3, sztomatológiai 2, immunológiai 2, radiológiai 3, gerontológiai 2, labordiagn.-i 5, tuberkulózis 2, kórleletani 5, sportorvostani 1, genetikai 2, dokumentáció 1, számítógép tárgyköréből 9.

A fordítások 27.7%-a angol, 53.5% német, 12.9% francia, 5.1% orosz nyelvről készült. A kijelölt fordítások átlagos oldal-terjedelme 11.4 oldal, a rendeltéké 11.5 szabványoldal. A fordítások átlagos igénybevétele /másolatkérés/ 7.8 fordítás. Az előző évi 6.5-hez viszonyítva az emelkedés 16.7%. Tíznel több példányban 71, 20 és 30 példány között 7 db, 34 példányt 2 fordításról és 47 példányt 1 fordításról kértek. A legnagyobb példányszámban az akupunktúrával foglalkozó fordításokat kérték. Három jelölt fordítást nem vettek igénybe.

Az igényelt fordításmásolatok száma 3.205 db = 36.405 oldal. Ez a szám 41%-kal magasabb az 1974 évinél. A fordításmásolat rendelés 1975 évi havi átlaga 267 db. A másolatokból fénymásolatban készült összesen 21.822 oldal.

209 db irodalomkutatói bibliográfia-másolat megrendelésnek tettünk eleget a tárgyévben. Csak három ízben publikáltunk ilyen jegyzéket.

Egyebek

Részt veszünk a "Nemzetközi szervezetek anyagaiból" c. folyóirat szerkesztésében. Rendszeresen tevékenykedünk a Szakmai Információs Társasági Bizottság Információgyűjtési Szakbizottságának mikroépteknikai albizottságában.

Külső megbízás alapján dokumentációs munkát végeztünk a Kőbányai Gyógyszerárugyárnak és a Matriál Vegyi KSz-nek.

5. A bibliográfiai munka

Folyamatosan elkészítettük a Magyar Orvosi Bibliográfia 1974. évf. kumulált indexét és az 1975. évf. 1-6. számait.

A MOB 1975/1.sz. kongresszusi számként jelent meg.

A Gyorstájékoztató Szolgálat adatai

<u>1975. évi</u>	<u>tervszám</u>	<u>tényszám</u>
A figyelt témák száma	75	74
A megrendelők száma	500	544
A megrendelések száma	1.600	1.760
A szolgáltatott adatok száma	20.000	18.127

A 74 témából hetet egyéni kérésre figyeltünk, e témák irodalmából összesen 870 adatot szolgáltatottunk.

Az előfizetők összetételének alakulása:

egyéni megrendelők: 330, intézményi megrendelők 214.

Az előző évekkal összehasonlítva, megállapítható, hogy a megrendelők száma fokozatosan az egyéni megrendelők javára alakul.

A területi megoszlás nem változott lényegesen, Budapestről érkezett a megrendelések mintegy 40%-a, vidékről a fennmaradó kb 60%. A külföldi megrendelők száma: 30.

A megrendelések száma összesen 1.760, egy-egy téma figyelését átlagosan 32 megrendelő igényelte. /A megrendelések eloszlásának két szélsőséges adata: 6 megrendelő a 80. Extrapulmonalis tbc c. témára, 82 megrendelő a 31. Új laboratóriumi diagnosztikai eljárások c. témára./

A szolgáltatott adatok száma nem érte el a tervezettet, ennek valószínű oka, hogy a figyelt témáknak majdnem felét 10 év óta fenntartjuk és ezek egy részében folyamatosan csökken a publikációk száma.

Az év folyamán 12 alkalommal, összesen 384 kartont küldtünk az elkészült fordításokról.

A hetenként szolgáltatott adatok száma átlag: kb 360.

Az egy-egy témában szolgáltatott adatok száma átlag évi 250, heti 5 adat.

Egyéb tevékenység

- A lyukszalagos gépen végezzük a Témafigyelő és Gyorstájékoztató Szolgálat címjegyzékének és borítékanyagának leírását.
- A magyar folyóiratok teljes anyagából szakozott és tárgyszóval ellátott másolatot küldünk az OSZK-nak.
- A gyorstájékoztató kartonanyagából tájékoztatást nyújtunk.

6. A reprográfiai munka

Az osztály 1.546.143 oldal sokszorosítást végzett. A tervhez képest elmaradt a HMB. 1974.II., a Gyógyszerészet 1975/3.sz., a Tuberkulózis és Tüdőgyógyászat Ref.Szle 1975/3.,4.sz. valamint a Címleirási példatár. Ezen kéziratokat az osztály nem kapta meg. Ugyancsak nem adtuk ki a tervezett előfizetési felhívást 1976 évre.

A terven felül jelent meg a MOB 1967. évi tárgymutatója, a HMB 1973/II. száma, utánnyomás készült a MOB 1974/1. számából.

Az 1974-ben tervezett és elmaradt kiadványok közül megjelent a HMB 1974/II. száma, a Gyógyszerészet 1974/3. száma, a Tuberkulózis és Tüdőgyógyászat Ref.Szle 1964/2-3. összevont száma Az Orvosi Könyvtáros 1974/4.száma.

A Gyógyszerészet és Gyógyszerter.Dok.Szle-nél áttértünk arra, hogy a kéziratot A/3 formátumban készítjük el, ugyancsak minden A/3 formátumban készíthető anyagot az oldalszám és papirtakarékosság figyelembe vételével kicsinyítve adunk ki és készítjük el.

Kiadványaink kötését magunk végezzük. Ez év folyamán 7.264 kiadványt és - a könyvtár részére - 80 db folyóiratot kötöttünk be. Ugyancsak az egész intézet számára szükséges méretkartonokat az osztály készíti.

A megjelent kiadványok póstázásáról gondoskodtunk.

Filmtárunkból 40 filmet kölcsönöztünk.

Az osztály teljesítményét a táblázat tünteti fel részletezve.

7. Gazdasági munka

Gazdasági részlegünk együttműködve az EU. Szakiskolák Gazdasági Hivatalával, lebonyolította a költségvetésben biztosított feladatokat. Az EU.Min. évi revíziója során nem merültek fel lényeges hiányosságok.

Az év folyamán ellátta az intézet működésével kapcsolatos gondnoksági tennivalókat.

Sor- szám	M e g j e z e s	Írta megj.	Ftld.	Oldal	Lebírás	Forma
1.	MOB 1974/6.7.	2	591	323	95.450	B/5
2.	MOB 1975/1-5.	5	1.530	1.097	335.680	B/5
3.	MOB 1967. társasági	1	150	97	14.550	B/5
4.	MOB 1973/II.	1	301	158	47.560	B/5
5.	MOB 1974/I.	1	301	149	44.850	B/5
6.	Örökszerződés 1974/3-4.	2	610	288	87.840	A/4
7.	Örökszerződés 1975/1-2.	2	540	441	119.070	A/4
8.	Two.Bef.Szle. 1974/2-3.4.	2	495	400	99.000	B/5
9.	Two.Bef.Szle. 1975/1-2.	2	507	414	79.600	B/5
10.	As Orvosai Könyvtára 1974/4.	1	300	153	45.900	B/5
11.	As Orvosai Könyvtára 1975/1-4.	4	1.214	542	164.500	B/5
12.	Téj.külj.-szv.könyvtár-61 1975/1-4.	4	700	45	7.900	A/4
13.	MOB 1974/1. utóadás	1	25	304	7.600	B/5
14.	Begyb	43	7.264	4.311	1.149.500	
15.	Társasági			178	81.150	
16.	Gyermekj.évesztés		80	905	74.980	
17.	Új könyvek	8	70	1.684	88.900	A/4
18.	Dupla			16	4.530	
19.	Beríték	11	7.500	184	10.054	A/4
					22.500	
8 \$ bejegyzés					7.278	
					1.431.614	
					114.529	
					<u>1.546.143</u>	

III. Az OOKDK munkatársainak képzése, oktató, tudományos és szakirodalmi tevékenysége

Az Intézet munkatársai közül esti egyetemre járt 1 fő, könyvtárosképző szaktanfolyamra 5 fő, dolgozók gimnáziumába 1 fő, ideológiai képzésben részesült 15 fő, propagandistaként működött 3 fő, szakmai továbbképzésben vett részt 3 fő, nyelvtanfolyamon vett részt 12 fő.

A könyvtárosképző szaktanfolyamon előadóként működött:
Egry Tamásné, Ipolyi Keller Tamásné, Jantsits Gabriella,
Kominka László, Könczöl Dánielné, Pollák Zsuzsanna,
Szepesi Zoltánné és Szilágyi Vilmosné.

Az intézet kutatási tervének keretében Jantsits Gabriella az orvostörténelmi illusztrációkkal valamint könyvtárügyi témákkal /egy vidéki egyetem külföldi könyvellátottsága, az elmúlt 5 év külföldi könyveszerzései, oktató kórházak könyvtári feladata/ foglalkozott

Pollák Zsuzsanna a nem toxikus antioxidánsok klinikai hatását kutatta,

Szepesi Zoltánné a magyar orvosi szaknyelv körében végzett kutató munkát,

Szilágyi Vilmosné és Kominka László pedig a külföldi orvosi folyóiratok információs értékének vizsgálata tárgykör kutatását kezdte meg.

Székely Sándor orvostörténelmi tevékenységet fejt ki és az Orvosi Hetilap Horus rovatát szerkesztette.

Az intézet munkatársaitól az alábbi publikációk jelentek meg:

Arató Lászlóné: A fordításügy a szakirodalom tükrében. Orvosi fordítószolgálatunk helye és szerepe.
Orv.Könyvtáros, 1975, 15, 4, 437-448.

Jantsits Gabriella: A szakírói tevékenység gyakorlata és etikája.
Hozzászólás.
Orv.Könyvtáros, 1974, 14, 4, 427-429.

Jantsits Gabriella: Salgótarján után ...
Orv.Könyvtáros, 1974, 14, 4, 430-431.

Jantsits Gabriella: Katalóguscédula lyukasztó.

Orv.Könyvtáros, 1974,14,4,454-455.

Jantsits Gabriella: Dalšie vzdelávanie v sieti lekarských knižnic v Maďarsku.

Metodický Informátor, 1974,2,17-18.

Jantsits Gabriella: Dokumentációs kiadványok a tájékoztatás szolgáltatásban. Hozzászólás.

Orv.Könyvtáros, 1975,15,1,75-78.

Jantsits Gabriella: Trideni v lékařských knihovnách v Maďarsku.

Zdravotnická Dokumentace, 1975,14,1,66-71.

Jantsits Gabriella: Use of Libraries by Medical Students.

Journal of Medical Education, 1975,50,1,106-107.

Jantsits Gabriella: Az első "vándor" AKT ülés.

Orv.Könyvtáros, 1975,15,2,253-255.

Jantsits Gabriella: A központi katalógus és az Országos Gyarapodási Jegyzék reformja.

Orv.Könyvtáros, 1975,15,3,328-335.

Jantsits Gabriella: Der Wettbewerb medizinischer Bibliotheken in der Ungarischen Volksrepublik.

Zbl.Bibliothekswesen, 1975,89,9,416-419.

Jantsits Gabriella: Egy száz év előtti szakbibliográfia.

Orv.Könyvtáros, 1975,15,4,475-480.

Jantsits Gabriella: Egy Zsámboki arckép története.

Orvostörténeti Közlemények. 1975,73-74,221-225.

Kelemenné Varga Judit: Az eponymával jelölt betegségek és szindrómák gyakorisága az orvosi közlemények címeiben.

Orv.Könyvtáros, 1975,15,3,348-355.

Mutafov, Christo - Dimitrova, D. - Kominka László: Információellátás az endokrinológiában.

Orv.Könyvtáros, 1975,15,3,367-382.

Kominka László: Zásobovanie siete odborných lekarských knižnic zahraničnými časopismi v Maďarsku.

Metodický Informátor, 1974,2,34-42.

KÖNCZÖLNÉ GÖDÉNY Eszter: Vizdelávanie lekarských knihovníkov v Maďarsku.

Metodický Informátor, 1974,2.sz.10-16.

V.Bär - G.Foris - V.Erdélyi - Z.Pollák - S.Eckhardt: Untersuchung der radiosensibilisierenden und tumorhemmenden Wirkung des als MTDQ /6,6 Methylen-bis/2,2,4-Trimethyl-1,2-Dihydroquinolin/ bezeichneten Antioxidans.

Arch.Geschwulstforsch. 1975,45,5,489-495.

- B.Pollák Zsuzsanna: Koch Róbertről.
Orv.Könyvtáros, 1975,15,4,418-423.
- Szepesiné Benda Mária: Egyetemi könyvtárosok továbbképzésének célja, tartalma és módszerei.
Orv.Könyvtáros, 1975,15,1,90-96.
- Szepesiné Benda Mária: Az orvostudományi tájékoztatás integrált szervezetei. 1.rész. Nemzeti és világszervezetek. A tájékoztatás néhány fejlett nyugati országban.
Orv.Könyvtáros, 1975,15,2,228-240.
- Szepesiné Benda Mária: Az orvostudományi tájékoztatás integrált szervezetei. 2.rész. A KGST leendő integrált információs szervezete, az ESZNMi.
Orv.Könyvtáros, 1975,15,3,357-366.
- Szepesi-Benda,M.: Aufgaben und Organisation des medizinischen Bibliotheks und Informationsnetzes in der Ungarischen Volksrepublik.
DDR Medizin-Report, 1975,4,7,666-672.
- Szepesiné Benda Mária: Dorsodi orvosok bio-bibliográfiája.
Könyvtáros, 1975,25,8,502-503.
- Szepesiné Benda Mária: A 16.századi magyar orvosi nyelv egy korabeli nyelvemlék tükrében.
Orv.Hetil. 1975,116,38,2254-2257.
- Szilágyiné Csécs Mária: Gondolatok kurrens nemzeti szakbibliográfiáink fejlődéséről.
TMT, 1975,22,7-8,535-545.

Az OOKDK munkájának mutatószámai

<u>Dokumentáció</u>	1975 tervezám	1975 tényszám
1. Irodalomkutatói bibliográfiák száma	650	860
2. Irodalomkut. bibl. tételszáma	25.000	29.000
3. Irodalomkut. bibl. másolatok száma	320	209
4. Fordítások darabszáma	680	707
5. Fordítások oldalszáma	8.600	8.070
6. Fordításmásolat szolgáltatás /db/	2.300	3.205
7. Referátumok magyar irodalomból	1.400	1.117
8. Referátumok külföldi irodalomból	3.700	3.710
9. Témafigyelésben figyelt témák száma	29	29
10. Témafigyelést megrendelők száma	800	887
11. Témafigyelés megrendelések száma	2.000	2.182
12. Témafigyelésben adott referátumok száma	3.700	3.710
13. Gyorstájékoztatóban figyelt témák száma	75	74
14. Gyorstájékoztatót megrendelők száma	500	544
15. Gyorstájékoztató megrendelések száma	1.600	1.760
16. Gyorstájékoztatóban adott adatok száma	20.000	18.127

Dokumentáció - Könyvtár

17. Szóbeli tájékoztatások száma	1.500	1.464
----------------------------------	-------	-------

Könyvtári Osztály

18. Kölcsönzők száma	500	515
19. Kölcsönzött dokumentumok száma	1.500	1.577
20. Helyben olvasók száma	2.100	2.178
21. Helyben olvasott dokumentumok száma	6.300	6.000
22. Foto és gyorsmásolat megrendelések száma	1.500	1.300
23. Elkészített mikrofilm kockák száma	6.000	4.097
24. Elkészített fotokopiák és gyorsmásolatok száma	48.000	38.716

Reprográfiai Osztály

25. Sokszorosított oldalszám	1.762.000	1.546.143
------------------------------	-----------	-----------

Összintézet

26. Kiadványok félesége	8	7
27. Kiadványok példányszáma	7.570	7.264
28. Kiadványok oldalszáma	4.230	4.311

Az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ

1976. évi munkaterv

1976-ban 3.541.000 Ft költségvetési keretben, az előző évi létszámmal működünk. Amennyiben az év folyamán megvalósul az OOKDK és a SOTE könyvtárának egyesítése, az átszervezés e munkaterven kívüli feladatokat von maga után.

Fő feladataink a következők:

- a szocialista országok információs együttműködésének keretében működő információs és kiadvány szerkesztési bizottság valamint a tervezési és kivitelezési bizottság magyarországi ülését előkészítjük és lebonyolítjuk,

- megkezdjük a tőkés forrásokból származó mágnesszalagos információhordozók hazai felhasználására vonatkozó lehetőségek feltárását és a kapcsolatok megszervezését,

- megrendezzük az orvosi könyvtárosok és orvostanácsadók VII. országos értekezletét.

Az egyes munkaterületek célkitűzései és feladatai

1. Vezetés, igazgatás

- 1.1 Általában kéthetenként osztályvezetői értekezletet tartunk, amelyen megtárgyaljuk az intézet és az egyes osztályok problémáit. Félévenként intézeti munkaértekezletet tartunk, amelyen a munkaterv alapján értékeljük a végzett munkát és megtárgyaljuk a további tennivalókat.
- 1.2 Szükség szerint összehívjuk az Országos Orvostudományi Könyvtári Tanácsot.
- 1.3 Folyamatosan működtetjük a Kutatás és Fejlesztés nyilvántartó csoportot, kapcsolatot tartunk az EU.Min. XI.Főosztályával. A tárcaszintű kutatási főirányokhoz elfogadott kiemelt témákról készített szakmai beszámolókat egyeztetjük a bejelentésekkel. Az újonnan elfogadott témák bejelentéseit feldolgozzuk.

Egységes kutatási dokumentációt alakítunk ki /bejelentések, beszámolók, tématervek/.

A bejelentések ETO számmal való ellátását és lyukkártyás feldolgozást folytatjuk.

- 1.4 Részt veszünk a szakterületünkön folyó nemzetközi tevékenységben /kapcsolatok ápolása, tanulmányutak, részvétel tanácskozásokon, stb./. Előkészítjük 1977-re 2 fő tanulmányutját szoc.országba.
- 1.5 Folyamatosan foglalkozunk a káder- és személyzeti ügyekkel.
- 1.6 Szerkesztjük az Orvosi Hetilapban megjelenő Horus rovatot, amelyet szolgáltatásaink propagálására is felhasználunk, ha szükséges.
- 1.7 Folyamatosan ellenőrizzük az intézet munkatársainak kutató tevékenységét.

2. Hálózati és módszertani munka

2.1 Instruktor tevékenység

- a. Az év folyamán kétszer meglátogatunk minden alközpontot. 1976-ban kiemelten foglalkozunk az országos intézetek könyvtáraival.
- b. Külön foglalkozunk a versenyben résztvevő könyvtárak ügyével.

2.2 Képzés, továbbképzés

- a. Lebonyolítjuk szaktanfolyamunk másodéves hallgatóinak konferenciáit és vizsgáit.
- b. Információgyűjtési tanfolyamot indítunk.
- c. Szeptemberben új könyvtárosképző szaktanfolyamot indítunk abban az esetben, ha az egri Tanárképző Főiskola budapesti tagozatán nem indul meg a könyvtárosképzés.
- d. A Kulturális Minisztérium Könyvtárügyi Osztályának tervei szerint 1976-ban sor kerül a középfoku szaktanfolyamot végzett könyvtárosok kiegészítő felsőfoku képesítést nyújtó államvizsgájára. A rendelet megjelenése esetén könyvtárosainknak a szükséghez képest konzultációkat rendezünk.

- e. Októberben megtartjuk az orvosi könyvtárosok és orvos-tanácsadók 7. országos értekezletét.
- f. Megjelentetjük Az Orvosi Könyvtáros 4 számát.
- g. Az intézet munkatársai számára hat referáló ülést tartunk a munkatársak bevonásával.
- h. Részt veszünk a különféle könyvtárügyi szervek ülésein és konferenciáin.
- i. Négy továbbképző értekezletet tartunk a hálózatban könyvtárosok számára.

2.3 Nyilvántartások

- a. Folyamatosan szerkesztjük külföldi könyv- és folyóirat központi katalógusunkat. A hálózati könyvtárak könyvbjelentéseit átadjuk az OSZK-nak egy példányban. A nálunk maradt példányból és az OSZK-tól kapott könyvbjelentések céduláiból /amelyeket más hálózathoz tartozó könyvtárak küldenek meg/ szakkatalógust építünk.
- b. Folyamatosan vezetjük törzslapjainkat.
- c. A hálózati könyvtárosokról lyukkártyán kataszttert készítünk.
- d. Folyóirat törzslapjainkra rávezetjük az 1976. évi hálózati folyóiratrendelést.
- e. Továbbfejlesztjük és gondozzuk az orvosi-biológiai folyóiratok világrandját tartalmazó katalógusunkat.

2.4 Egyéb munkák

- a. Felülbíráljuk a hálózati könyvtárak statisztikai bejelentéseit és összesítő jegyzéket készítünk a Kulturális Minisztérium Könyvtárügyi Osztályának.

2.5 Nemzetközi munka

- a. Előkészítjük a szocialista országok informatikai együttműködésében /ESZNMI/ résztvevőket a külföldi konferenciákra és tanácskozásokra.
- b. Nyilvántartjuk az ESZNMI határidős feladatait és gondoskodunk a rájuk vonatkozók végrehajtásáról.
- c. Kiadványt készítünk az orvosi-biológiai folyóiratok katalógusából.
- d. Folytatjuk az ESZNMI tezaurusz orosz-magyar, magyar-orosz változatának fordítási és szerkesztési munkálatait.

- e. Részt veszünk az ESNMI ülésein /márciusban Prágában a szakértői értekezleten részt vesz dr Székely Sándor, dr Szepesi Zoltánné és dr Ringwald Gábor; Varsóban a matematikai-technikai és lingvisztikai bizottság ülésén részt vesz dr Ormai Gyula és Kominka László/.
 - f. Elkészítjük a munkabizottságok üléseire szükséges tanulmányokat és tárgyalási anyagokat.
 - g. Folyamatosan nyilvántartjuk a kétoldalu szerződésekből ránk háruló feladatokat /Bulgária, NDK, Csehszlovákia dokumentációs intézményei/ és gondoskodunk végrehajtásukról.
 - h. Szeptemberben megrendezzük az ESNMI információs és kiadványi-szerkesztési bizottságának ülését Budapesten.
- 2.6 Az OKDT és az ESNMI által ajánlott tudományos témák közül foglalkozunk a külföldi és magyar orvosi folyóiratok információs értékének, idézési gyakoriságának és a KGST orvosi kutató-témáival való egyezésének vizsgálatával. A kutatást Szilágyi Vilmosné és Kominka László 1976-ban megkezdik.

3. A könyvtár munkája

- 3.1 A könyvtár állományát - gyűjtőkörének megfelelően- vétel, ajándék, csere és az OSZK kötelespéldány szolgáltatás révén gyarapítja. 1976-ban 5 új folyóíratra fizettünk elő kb. 10.000.-Ft értékben. - Elkészítjük a könyv- és folyóíratrendeléseket. Vezetjük a könyv- és folyóírat leltárkönyvet. A kurrens folyóiratokat kardex lapon tartjuk nyilván. A könyveket háromféle katalógusban /betűrendes, szak és tárgyszó/ tájuk fel. A külföldi könyvgyarapodást jelentjük az OSZK és saját KC-nak. Egyizben jelentést készítünk az OSZK-nak a folyóíratállományban beállt változásról.
- 3.2 A könyvkölcsönzés az eddigi gyakorlat szerint működik. Folyóiratokat csak kivételesen, a hét végére 1-2 napra kölcsönzünk. Kölcsönzés helyett a közleményekről mikrofilmet, vagy gyorsmásolatot készítünk.

- 3.3 A referenzszolgálatot a dokumentációs osztállyal közösen látjuk el.
- 3.4 Az intézet belső munkájához folyamatosan rendelkezésre bocsátjuk a szükséges folyóiratokat és könyveket.
- 3.5 Folyamatosan működtetjük tartalomjegyzék-sokszorosító szolgáltatásunkat. Az anyagot hetente másoljuk és postázzuk a megrendelőknek.
- 3.6 Folyamatosan végezzük egyéb gyorsmásolat megrendelések elkészítését, postázását, nyilvántartását.
- 3.7 Az év folyamán 400 kötet folyóiratot költetünk be.
- 3.8 A fotoszolgálat előirányzott tervszámai:
Foto és gyorsmásolat megrendelések száma	1.500
Elkészített mikrofilm kockák száma	4.000
Fotokópia és gyorsmásolat old.sz.	40.000
- 3.9 A hálózathoz érkező főléspéldány jegyzékekkel kapcsolatos ügyintézés. Saját anyagunkból 1 db főléspéldány jegyzék készítése, körözése a hálózatban.
- 3.10 A korábbi gyakorlatnak megfelelően a cseh, román, lengyel, bolgár és szerb nyelvű f.íratok 1973. évfolyamainak állományból történő kiemelése.
- 3.11 A reprográfiai osztály kapacitásától függően, továbbra is költetünk házilag folyóiratokat.
- 3.12 Folyamatosan végezzük az OSZK-ban a kötelesepéldány válogatást és az ebből eredő főléspéldányokat elosztjuk a hálózatban.
- 3.13 Folyamatosan végezzük nemzetközi csere tevékenységünket.
- 3.14 Az év folyamán négyszer kiadjuk a "Tájékoztató a külföldi orvosi könyvekről" c. ajánló bibliográfiát.
- 3.15 Az új könyvbeszerzésekről 10 alkalommal készítünk összeállítást és rendszeresen megküldjük szolgáltatásaink előfizetőinek.
- 3.16 Folytatjuk az 1974-ben megkezdett állomány-csökkentést: kivonjuk az elavult, elrongálódott könyveket.
- 3.17 Folyamatosan vezetjük az előírt nyilvántartásokat, statisztikát és elkészítjük a jelentéseket.

4. A dokumentációs munka

4.1 Kiadványok:

- a. Megszerkesztjük a Hungarian Medical Bibliography 1975.évf. I. és II. kötetét. Az első kötet kéziratának nyomdába adásának határideje 1976. máj 15. A második kötet kéziratának nyomdába adásának határideje 1976.szept.15.
- b. Elkészítjük a TBC Ref.Szle. négy számát, 1975/4, 1976/1, 1976/2. és 3. számát.
- c. Elkészítjük a Gyógyszerészeti és Gyógyszerterápiás Szemle négy számát. 1975/4, 1976/1.,2.,3. számát.

4.2 Tájékoztatás

- a. A témafigyelő szolgálat keretében 29 témát figyelünk.
- b. Egészségügyi Központi Továbbképző és Szakosító Intézet részére 5 tömörítvényt készítünk havonta az aneszteziológiai szakasszisztens intenzív terápiás műtős, és gyógyszerkiadó szakasszisztens továbbképzés céljára.
- c. A fordító szolgálat keretében összesen 740 fordítás elkészítését tervezzük, amelyből 390 db jelölt és 350 db a rendelt fordítások tervszáma. A fordítások tervezett oldalszáma 8.500. Ebből a jelölt fordítás 4.500 oldal, rendelt fordítás 4.000 oldal. A fordításmásolatok tervezett darabszáma 3.330 db. az oldalterjedelme 37.500.
- d. A HMB-ben történő publikálásra a magyar szakirodalom anyagából 900 angol nyelvű referátumot ill annotációt készítünk.
- e. A Medicinskij Referativnűj Zsurnal részére 500 hazai közleményt referálunk és orosz nyelvre fordítva küldjük meg a szerkesztőségnek.
- f. Irodalomkutatói tevékenységünk során 800 db recherche bibliográfia készítését tervezzük 28.000 tétel számmal.
- g. A szóbeli tájékoztatást a könyvtárral együtt végezzük az 1975 évi volumenben.
- h. Egyéni megrendelésre tömörítvények készítését az irodalomkutatói bibliográfiák alapján vállaljuk.

5. A bibliográfiai munka

5.1 Folyamatosan szerkesztjük a Magyar Orvosi Bibliográfiát.

Az egyes kötetek kéziratának elkészítési határideje:

1975. évf. kumulált indexe	1976. február 27.
1976. 1.sz.	február 20.
2.sz.	április 20.
3.sz.	június 20.
4.sz.	augusztus 20.
5.sz.	október 20.
6.sz. /1976.évi index kötet/	november 8.

A kongresszusi anyag bibliográfiai feldolgozását külön, szá-
mozatlan kötetben, supplementumként jelentetjük meg, ennek
kéziratleadási határideje: 1976. augusztus 30.

5.2 Gyorstájékoztató Szolgálatunk keretében az eddigi témák irodalmát figyeljük.

A Szolgálat javasolt tervszámai:

A figyelt témák száma: 74

A megrendelők száma: 500

A megrendelések száma: 1.600

A szolgáltatott adatok száma: 18.000

A számadatok javasolt csökkentésénél figyelembe vettük egyrészt
azt, hogy új témát nem hirdettünk meg, másrészt a megrende-
számának várható visszaesését.

6. Reprográfiai munka

- 6.1 A mellékelt táblázat szerint végezzük intézeti kiadványaink előállítását /gépelés, sokszorosítás/. Gondoskodunk a Kiadói Főigazgatóság engedélyének megszerzéséről, valamint a kötelező példányok átadásáról az OSZK számára.
- 6.2 A köteteket ellátja a tervezett 7.800 db kiadvány összehordását és kötését.
- 6.3 Végezzük kiadványaink póstázását a megrendelők számára.
- 6.4 Ellátjuk az állományunkban lévő tudományos és oktató filmek kölcsönzését.
- 6.5 Vezetjük a szükséges nyilvántartásokat és elszámolásokat.

7. Gazdasági munka

- 7.1 Gazdasági részlegünk elkészíti a költségvetést az osztályok igényei és tervei alapján, gondoskodik a költségvetés végrehajtásáról és beszámolót készít a költségvetés teljesítéséről.
- 7.2 Pótolja az 1975. évben kisselejtezett 100 l-es villanyboylert.
- 7.3 Üzembe helyezetteti az 1976. elején beérkező új sokszorosító-gépet.
- 7.4 Szakértővel felülvizsgáltatja a munkahelyek megvilágítását majd a normáknak megfelelő megvilágítást adó világítóttesteket szerez be és szereltet fel.
- 7.5 Gondoskodik a lyukszalagos írógép, valamint a Romayor sokszorosító-gép esedékes nagyjavításáról.
- 7.6 4 db elektromos kézzáritót szerez be és szereltet fel a WC-kben.

8. Az OOKDK személyzete, képzése, továbbképzése

Az OOKDK létszáma 1976. január 1-én 36 főfoglalkozású 7 /22 óra/ részfoglalkozású. A dolgozók közül esti egyetemre jár 1 fő, ideológiai továbbképzésben részesül 15 fő, könyvtárosképző szaktanfolyamra jár 2 fő, középiskolába jár 2 fő, propagandistaként működik 3 fő, szakmai tanfolyamra jár 2 fő, nyelvtanfolyamra jár 12 fő.

9. Tudományos és oktató tevékenység

Az intézet kutatási tervének keretében Jantsits Gabriella az orvosi illusztrációkkal mint orvostörténelmi témával valamint könyvtárügyi kérdésekkel foglalkozik,

Pollák Zsuzsanna a nem toxikus antioxidánsok klinikai hatását vizsgálja,

Szepesi Zoltánné a magyar orvosi szaknyelv tárgykörében végez kutatást,

Szilágyi Vilmosné és Kominka László a külföldi orvosi folyóiratok információs értékét vizsgálja,

Székely Sándor orvostörténelmi munkásságot végez.

A könyvtárosképző szaktanfolyamon oktatóként közreműködik Ipolyi Keller Tamásné, Jantsits Gabriella, Kelemen Attiláné, Kominka László, Pollák Zsuzsanna, Szepesi Zoltánné és Szilágyi Vilmosné.

Az OOKDK munkájának mutatószámai

<u>Dokumentáció</u>	1975 tényszám	1976 tervszám
1. Irodalomkutatói bibliográfiák szám	860	800
2. Irodalomkut.bibl. tétel száma	29.000	28.000
3. Irodalomkut.bibl. másolatok száma	209	300
4. Fordítások darabszáma	707	740
5. Fordítások oldalszáma	8.070	8.500
6. Fordításmásolat szolgáltatás /db/	3.205	3.300
7. Referátumok magyar irodalomból	1.117	1.400
8. Referátumok külföldi irodalomból	3.710	3.700
9. Témafigyelésben figyelt témák száma	29	29
10. Témafigyelést megrendelők száma	887	890
11. Témafigyelés megrendelések száma	2.182	2.190
12. Témafigyelésben adott referátumok száma	3.710	3.700
13. Gyorstájékoztatóban figyelt témák száma	74	74
14. Gyorstájékoztatót megrendelők száma	544	500
15. Gyorstájékoztató megrendelések száma	1.760	1.600
16. Gyorstájékoztatóban adott adatok száma	18.127	18.000
<u>Dokumentáció</u>		
17. Szóbeli tájékoztatások száma	1.464	1.500
<u>Könyvtári Osztály</u>		
18. Kölcsönzők száma	515	500
19. Kölcsönzött dokumentumok száma	1.577	1.500
20. Helyben olvasók száma	2.178	2.000
21. Helyben olvasott dokumentumok száma	6.000	6.000
22. Fotó és gyorsmásolat megrendelések száma	1.300	1.500
23. Elkészített mikrofilm kockák száma	4.097	4.000
24. Elkészített fotokóp.és gyorsmásol. száma	38.716	40.000
<u>Reprográfiai Osztály</u>		
25. Sokszorosított oldalszám	1.546.143	1.854.090
<u>Összintézet</u>		
26. Kiadványok félesége	7	9
27. Kiadványok példányszáma	7.264	7.800
28. Kiadványok oldalszáma	4.311	5.370

1976. évi kiadvány és egyéb megjelentetés nyegyszerűsített terve

Sor- szám	M e g j e n t e s	pld. sz.	évi megj.	évi pld. sz.	1 pld. oldai száma	évi oldai száma	nyomda ár	forma
1.	MOB 1975/6-7.	300	2	600	200	400	120.000	B/5
2.	MOB 1976/1-6.	250	6	1.500	200	1.200	300.000	B/5
3.	HNB 1975/1-II.	400	2	800	200	400	160.000	B/5
4.	Gyógyszerészet 1975/4.	300	1	300	200	200	50.000	A/4
5.	Gyógyszerészet 1976/1-3.	300	3	900	250	750	225.000	A/4
6.	Tbc.ref.szle. 1975/4.	260	1	260	200	200	52.000	B/5
7.	Tbc.ref.szle. 1976/1-3.	280	3	840	200	600	168.000	B/5
8.	Az Orvosi Könyvtáros 1976/1-4.	300	4	1.200	150	600	180.000	B/5
9.	Tájékt.ell.crv.könyvtáros 1976/1-4.	200	4	800	20	80	16.000	A/4
10.	Címleírási példatár	300	1	300	200	200	60.000	B/5
11.	Acronymák	150	1	150	40	40	6.000	A/4
12.	KCSF crv.firat.lelőh.	50	1	50	500	500	25.000	A/4
13.	MOB 1968 évi tárgymutató	100	1	100	200	200	20.000	B/5
				7.800		5.370	1.392.000	
14.	Tájéktájékoztató	80	12		60	720	85.440	A/4
15.	Gyógytájékoztató	60	52		60	1.320	92.400	A/4
16.	Duplumjegyzék			600		200	120.000	A/4
17.	Kidőztetési felhívás	2.000	1	2.000	12	12	24.000	A/4
18.	Egyéb szaksorozatok	300				400	120.000	A/4
19.	Borítókép						20.250	
	Összesen			10.400		8.022	1.854.090	

Külföldi könyvtárosok írják

GYÖRGYEV Ferenc

A Yale egyetem orvostudományi könyvtára

A Yale egyetemet 1701-ben protestáns lelkészek alapították. Elihu Yale, angol kereskedő, 1714-ben negyven könyvet ajándékozott a zsenge intézménynek. 1718-ban további köteteket, I. György arcképét és egyéb földi javakat küldött, mert megtudta, hogy - az akkor még főiskolát - róla nevezik el. Ebben a küldeményben érkezett az első két orvosi könyv. Öt évvel később a borbélysebészből orvosá válott Dániel Turner ajándékozott további szakmunkákat egy orvosi diszoklevél fejében, amit az egyetem közel egy évszázaddal a fakultás megalakulása előtt állított ki.

1810-ben külön orvosi könyvtár alakul; 1865-ben egyesül az egyetemi könyvtárral; 1917-ben megint önálló, de a követelményeknek nem felel meg. Harvey Cushing, a híres agysebész, John F. Fulton fiziológus és orvostörténész és Arnold Klebs orvostörténész és bibliográfus azzal a feltétellel hagyja Yale-re mintegy 25 ezer kötetes gyűjteményét, hogy az egyetem biztosítson megfelelő épületet az értékes, sok esetben ritka könyvek részére. Bár a vezetőség megszokta, hogy az első kétszáz évben mindent ajándékba kapott, most nekilátott és 1941-re mai formájában építtette meg az orvostudományi kar könyvtárát. Az épület ipszilon formájú; a betű hosszú szárában kiállítási folyosó és irodák, az egyik rövid szár a történelmi, a másik a modern rész. Az épület négy szintjéből kettő föld alatt van, ahol a könyvek és folyóiratok nagy részét tárolják; a felső kettőn a könyveken kívül olvasótermek, szakosztályok, múzeum részlegek és konferencia termek helyezkednek el.

Három évtized után az épület annyira túlszűfolt, hogy új könyvtárra lenne szükség. A könyvtár állománya 430.000 kötet. Ebből 130.000 folyóirat, 120.000 külföldi disszertáció. Az orvostörténeti rész 60.000 kötetből áll és a maga nemében a világ

egyik legfontosabb gyűjteménye; az itt található ritkaságok leírása nem hagyta helyet az intézmény többi részlege ismertetésére.

Az épülethozsoport két legfontosabb része a kórház és az orvosi kar. A könyvtár elsősorban a fakultás tanárait, diákjait és a Yale-New Haven Orvosi Központ tagjait szolgálja. A kórházban 883 felnőtt és 101 csecsemő ágy van. A betegszobák egy, két és négy személyesek; minden betegre 4.2 személyzet jut. Az orvostanhallgatókon kívül a közegészségügyi kar, az ápolónőképző főiskola, /csak mestervizsgás és doktorátusi fokon/ a Gyermeklélektani Intézet és a Lélektani Intézet tanárai, diákjai és kutatói használják a könyvtárat. Más kisebb csoportokkal együtt a diákok száma mintegy 1.500. Az előadók száma szintén kb. 1.500-ra rug. Figyelembe kell vennünk azt, hogy a tanári kar tagjai közül sokan nem foglalkoznak diákokkal. Különböféle kutatóintézetekben dolgoznak és tanári rangjuk névleges. A kórháznak 3.300 alkalmazottja van, ezek közül 1.500 diplomás. Mindegyik használhatja a könyvtárat, de ezzel a joggal a többség nem él.

A fent említetteken kívül a környék minden egészségügyi dolgozójának rendelkezésére áll a könyvtár. Az egyetem többi karának tanárai és hallgatói is kölcsönözhetnek könyveket.

A folyóiratok egyetlen példányán, a referenz és régi könyveken kívül minden kölcsönözhető. A tanfolyamok számára tárolt köteteket a könyvtárban kell olvasni, de ezeket is zárástól másnap reggelig hazavihetik az olvasók. A könyvtár hétköznapi reggel félkilentől éjfélig, szombaton félkilentől este tízig, vasárnap és Ünneppnap d.e. tizenegyedtől éjfélig van nyitva. Az állandó alkalmazottak száma 30, ebből 11 diplomás könyvtáros. Ezen kívül 40 résziidős /főleg diákok/ munkaerőt is foglalkoztatnak.

Az 1974/75-ös tanévben az olvasók 25.507 könyvet és 12.562 folyóiratot kölcsönöztek; ebből a diákok 6.301 könyvet és 3.516 folyóiratot, míg a tanárok és kutatók 5.430 könyvet és 3.338 folyóiratot vettek ki. Ez a két csoport kölcsönzi a legtöbbet; a történeti részleg adatai ebben nem szerepelnek.

A kölcsönző osztály érdekessége az u.n. "Check-point" készülék. Az olvasó átadja a kölcsönzött anyagot és a forgósorompó másik oldalán kapja vissza. Ha nem veszi ki táskájából a könyvet, az abba belekötött vagy ragasztott papírkülsejű lemez az elektromagne-

tikus mezőt megzavarja, megszólal egy csengő és a sorompó lezár. A modern könyvek, bekötött folyóiratok és még a gyakran használt egyes számok is el vannak látva a lemezzel.

A "Check-point" rendszer jelentős mértékben akadályozza a könyvek eltűnését, de árnyoldala is van. Orvosi táskák, fényképezőgépek, staniolpapírba csomagolt uzsonnák és egyéb fémbe gazdag csomagok is izgalomba hozzák a gépet.

A kölcsönző részleg felelős a másolásokért. Négy gép van, ezek közül kettő Xerox 7000-s /nagysebességi, 5 méretet képes adni, tehát az eredetin kívül 4 különböző terjedelembre kicsinyít és 10 példányig sorbarakja a sokszorosított anyagot, /egy Xerox 4000-s, /ennek síküvege van és illusztrációkat jól ad vissza/, és egy Olivetti, amely kicsinyít, illusztrációban is jó, de a papír minősége nem hasonlítható össze a Xerox-éval. Az 1974/75-ös tanévben 1,437.000 másolat készült a könyvtárban. Ebből a könyvtár céjait 47.000 szolgáltatta, a többiért az olvasók fizettek. Többnyire a könyvtár számláz. Egyes felvételek ára 5 cent, ha ugyanarról az oldalról háromnál több másolat készül, az ár 3 centre csökken. Az olvasó vagy maga készíti a másolatot vagy megrendeli. Ebben az esetben egy napot kell várnia. A könyvtár alkalmazottjai 136.000 ilyen másolatot készítettek.

A másolási rendszer árnyoldalai a következők: a karbantartó szolgálat azonnal jön, ha javításra van szükség, /fél nap a leghosszabb várakozás/, de elég gyakran egy, néha két gép is leáll. A kimaradt idő fokozza a torlódást. Előfordul, hogy többen is várnak minden működő masina előtt. A gépek zajosak és ez a kölcsönzési osztály munkájára és az alkalmazottak idegeire rossz hatással van. Belátható időn belül külön másoló-terem épül s ez a probléma megszűnik.

Ugyanabban a teremben van egy 8 mm-es hangos filmjátszó. A filmek kazettában vannak, kezelésük nagyon könnyű. A vetítés 25 x 25 cm-es üvegre történik, a film színes és a fülhallgató semlegesíti a másológépek hangorgiáját. Jelenleg 143 a különböző témájú filmek száma. Működik még egy magnetofon is 360 kazettával.

A folyóirat-olvasóteremben van a mikro-kazetta olvasó és nyomtató gép, főleg kémiai anyag számára. Ilyenek például a

Chemische Berichte, Journal of the American Chemical Society stb. Az erről megjelenő kép másolása 10 centbe kerül. Van még két mikrofiche olvasógép, egy mikrokártya leolvasó egy mikrofilm leolvasó és nyomtatógép.

A folyóirat teremben a 400 legnépszerűbb folyóirat új számai állványokon sorakoznak, míg a többiek a polcokon vagy az utca szintje alatt. A folyóiratokat a könyvtár bekötteti és a könyvkötő a keményborítófedélbe helyezi a fentemlitett "check-point" lemezt. A ritka könyvek kivételével a könyvtár szabad polcos, tehát az olvasó maga emeli le a kívánt köteteket. Ennek a rendszernek az az előnye, hogy a tárgykör szerint sorakozó munkák közül az olvasó szabadon válogathat. Hátránya az, hogy rossz helyre teszi vissza a könyveket, pedig a feliratok világosan jelzik, hogy ez a könyvtárosok feladata.

A falak mellett dolgozóasztalok és zárt fülkék sorakoznak. Az olvasó benti használatra is kölcsönözhet könyvet, némelyik egész kis "magánkönyvtárat" rendez be magának. Ebben az esetben a kölcsönző cédula két részből áll: az egyik az osztályon, a másik a könyvben van elhelyezve. Mikor a diák az olvasással végzett, a cédulát kivesszi a könyvből, az alkalmazottak visszahelyezik a polcra a kötetet és a kartotékból a cédula másik felét eltávolítják.

Zárt kutatófülke csak tíz van és diákoknak, ha lehetséges is, nem könnyű hozzájutni; a tanároknak prioritásuk van, kivétel a 3 hangfogóval csempézett szoba, ahol gépelni is lehet. Itt az "aki tudja, marja" elv érvényesül. Az egyikben televíziós készülék van, ahol az orvostanhallgatók a karon és a kórházban készült video-szalagos filmeket láthatják. Ezek állandóan változnak és a diákok a sokszorosított listákról választhatják ki az őket érdeklő vagy tanáraik által előírt filmeket. Minden filmnek hívószáma van; a diák az ott elhelyezett telefonon bediktálja a számot és a film azonnal megjelenik a képernyőn.

A tájékoztatási osztály felelős a MEDLINE /Medlars on line/ szolgálatért. A Yale része ennek a hálózatnak, mellyel Az Orvosi Könyvtáros 1975. évi II. számában két kitűnő cikk foglalkozott. A hálózat rohamosan fejlődik; az elmúlt hónapokban a feldolgozott folyóiratok száma 2,600-ra /az Index Medicus teljes anyaga, a

Nemzetközi Ápolónői és Fogorvos Index/, a cikkek száma kb. 600.000-re emelkedett, 1973-tól kezdődően. 1969-73-ig két BACKFILE rendszer 920.000 cikket tartalmaz és később 1966-ig mennek vissza. BACKFILE-t is lehet géppel keresni, de nem nyomtatja ki a cikkeket, csak a számokat adja meg; a bibliográfiát magát postán küldik. Visszatérve a MEDLINE-ra, a tárgyszavak száma ma már több mint 12.000; ehhez járulnak a kulcs-szavak, melyeket eddig a közlemény címéből keresett vissza a gép. 1975 januárjától kezdve, ha a cikk összefoglalót tartalmaz, a MEDLINE azt is végigolvassa kulcs-szavakért és kérésre legépel.

Az olvasó leginkább a tájékoztató osztály egyik könyvtárossával indítja meg a keresést. Először rövid kérdőívet tölt ki. Megfogalmazza a kérdést, majd jelzi a különböző alkategóriákat. Ha például ember vagy állat érdekli: milyen nemű, milyen koru, /nyolc lehetőség közül választhat/; a cikkfajta: szemle, klinikai kutatás, köreset vagy összehasonlító tanulmány. Ezek a kategóriák már a keresés előtt a szűkítés céljait szolgálják.

Az orvost például az aszpirin és a gyomorvérzés közötti kapcsolatról az 1973-tól megjelent cikkek érdeklik. Tárosázásra a SUNY Komputer /Albanyban, New York államban/ vagy NLM /Nemzeti Orvosi Könyvtár Washington mellett/ jelentkezik. Mindkettő bibliográfiai bázisa azonos. A gép udvariasan jónapot kíván, közli, hogy ebben a pillanatban rajtunk kívül még 35-en használják a komputert. A gépelés villámgyors: 30 betű másodpercenként. Feltesszük az első kérdést: Aszpirin?

Válasz: /1/ 1517 /olyan cikk van a bibliográfiai bázisban, amelynek tárgy vagy kulcs-szavai között szerepel az aszpirin./

Az olvasó ezzel nem elégszik meg. Arthritises és gyomorfekélyes betegek részére más, de az aszpirin kategóriájába tartozó orvosságot keres. Rákérdezzük az aszpirin "törzsanyagára". /Ez az ún. "tree" a tárgyszó hierarchikus helye. A válaszból megtudjuk, hogy a tárgyszó milyen hierarchiába tartozik és milyen ágak erednek belőle./

Ebben az esetben a válasz rövid: Szalicilátok

Aszpirin

Tehát az átfogóbb társzó van felette, alatta nincs semmi.

Kérdés: Szalicilátok?

Válasz: /2/ 589 /oikk/ Mi történt itt? Az átfogóbb tárgyszó alatt azért van kevesebb cikk, mert ha egy munka az aszpirint mint specifikus gyógyszert tárgyalta vagy említette, az átfogóbbat nem indexelték. Rákérdezőnk a szalicilátok "törzsanyagára".

Válasz: Fájdalomcsillapító, gyulladáscsillapító

Szalicilátok D14. 73. 278.861

Aszpirin D14. 73. 278.861. 212

Benorilát D14. 73. 278.861. 245

Nátrium szalicilát D14. 278.861. 757

Mig a kérdőívvel szűkítettük az irreleváns információt, most több fontos adatot hozunk be. Két új tárgyszavunk van. Kérdésünk a géphez így szól: "Explode" D14. 73. 278.861. /Robbantad vagy terjeszd ki mindazt, ami 861 után következik. Ebben benne lesznek a felsoroltak, de esetleg olyan vegyületek is, amikre még tárgyszó nincsen. A számok különben ugyanazt jelentik, mint a nevek, de így egyszerűbb kérdezni./

Válasz: /3/ 2077

Kérdés: Gyomorvérzés?

Válasz: /4/ 2212

Kérdés: Emésztési fekély?

Válasz: /5/ 1431

Kérdés: 3 és 4 és 5 /Tehát kérjük azokat a cikkeket, ahol szalicilátok az alájuk tartozó gyulladás- és fájdalomcsillapítók és ágaik, gyomorvérzés és emésztési fekély együtt fordulnak elő a tárgyszavak között, kulcs-szóként a címben vagy az összefoglalóban./ A gép a másodperc tört része alatt szalad végig a közel hatezer cikken.

Válasz: 12 cikk

Kérdés: Nyomtasd ki a szerzőket, címeket, forrást és az összefoglalót. Minden 25 sor után megáll a gép, megkérdezi, hogy folytassa-e. A 12 cikk adatai után az olvasó a szalicilát-összetevők molekuláris szintjének a thrombocyta adhaesio, különösen a hártya kómiájára való hatásáról kezdett érdeklődni. Ez is egyszerű, mert csak annyit kérdezőnk: 3 és thrombocyta adhaesio?

Az orvos maga is használhatja a MEDLINE-t, de többnyire a könyvtáros fordítja le a kérdés lényeges kifejezéseit a számítógép által olvashatóbb nyelvre, és a Boole-féle kapcsolt jelekre. Ezáltal a keresés könnyebb és a válasz teljesebb.

A MEDLINE-on kívül még husz más rendszert használhatnak a könyvtár olvasói. Az Orvosi Könyvtáros említett cikkében felsorolt TOXICON, AVLINE, CATLINE és SERLINE-en kívül a Yale-i tanárok és orvostanhallgatók igénybe veszik például a CANCERLINE-t is, amely a rák kemoterápiájára vonatkozó 80.000 specifikus összefoglalót tartalmaz. A BIOSIS 1970-től kezdődően a Biological Abstractból és a Bioresearch Index-ből meríti milliós bibliográfiai bázisát. A CHEMCON szintén egymilliós; a Chemical Abstractot 1971-től adja. Érdekes a CHEMLINE is. Például az olvasó a Sernylan nevű gyógyszer iránt érdeklődik. /Idegcsillapító állatok részére, emberben szkizofréniás tüneteket utánoz./ A vegyületek különböző gyártmányokban más és más néven szerepelnek. Egyes cikkekben Sernyl-nek, másutt egyszerűen PCP-nek hívják. A CHEMLINE azonnal megadja a nemzetközi standard nomenklaturát, a kémiai absztrakt rendszerszámot, a Wisswasser line notation-t, /ez egy komputer által összeállított szám- és betűsorozat, amely minden vegyületre más./ és a MESH tárgyszót, amely itt Phencyclidine. A PSYCHOLOGICAL ABSTRACTS / ez végre nem rövidítés/ 1968-től 500.000 összefoglalót tárol a pszichológiai és szociológia köréből. A NTIS 380.000 államilag támogatott kutatóprogramot tart nyilván; évente 60.000-rel gyarapodik és fordításokat is tartalmaz.

A tájékoztató osztály az 1974/75-ös tanévben 1.781 gépi keresést bonyolított le. A használók 60%-a tanár és kutató volt; ebből kb. 70% kutatás, 30% beteggel kapcsolatos kezelési probléma. A többi 40%; orvostanhallgatók és doktorátusra készülő diákok más karokról /pl. biológia/.

Az alkalmi gépi keresés a tájékoztató osztály munkájának csak egyik része. Témafigyelő szolgálatot is végeznek a könyvtárosok; szűk körben megjelenő munkák iránt érdeklődő olvasóknak az újonnan megjelent anyag bibliográfiáját havonta adják át.

Amikor gépi keresés nem lehetséges, a könyvtárosok maguk végeznek irodalomkutatót az indexekből, abstractokból és tárgyi vagy szerzői bibliográfiákat állítanak össze. A cikkíró orvos citátumainak és bibliográfiájának ellenőrzésével is megbizhatja a könyvtárosokat. Ezenkívül a tájékoztatási osztály dolgozói a Közegészségügyi intézetben a technikai és könyvtári szolgáltatásokról a hallgatók részére előadásokat tartanak.

Könyvtárközi kölcsönzés vagy dokumentumok másolása és elküldése is a tájékoztatási osztály feladata. Az 1974/75-ös tanévben 856 könyvet vagy cikket kölcsönöztek vagy szereztek meg másolatban a Yale-i olvasók részére. Viszonzással 4.752 alkalommal láttak el más könyvtárakat dokumentumokkal.

A klinikai könyvtárosság" viszonylag új a Yale-i orvosi könyvtárban. A kórház gyermekgyógyászati osztályával a legerősebb a kapcsolat, de a sebészet és a pszichiátria is kezd érdeklődni. Minden osztálynak hetente vannak konferenciái, ahol a kezelő, kórházi és szigorló orvosok és az orvostanhallgatók jelennek meg és egy-egy érdekes beteg vagy betegséget megbeszélnek. A könyvtáros jelen van és segít a bibliográfia összeállításában. A jelenlevők kérdéseket tesznek fel; a vonatkozó cikkeket kikeresi a bibliográfiai bázisokból, a releváns munkákat lemásolja. Ezeket vagy a beteg törzslapjához csatolják vagy a kórházi szakorvos irodájában, Nelson gyermekgyógyászati tankönyvének fejezetcímei rendjében rakják le. A könyvtáros az ajánlott gyógyszereket is kutatja és az eredményt az érdeklődő orvossal közli.

A klinikai könyvtáros a kórházi osztály és a könyvtár között összekötő szerepet tölt be. Átfogó jellegű egyetemi előadásokat /pl. gyermekgyógyászatban/ az orvostanhallgatókkal együtt hallgat. Hartfordban, az állam fővárosában, ahol ez a szolgálat már jobban kifejlődött, az orvosi viziteken is részt vesz. A terv szerint minden tájékoztatási könyvtáros egy-egy osztályt fog kapni. A nehézség az, hogy több munkaerőre lenne szükség, hogy a klinikai könyvtárosságot kiterjeszthessék. Ez a mai gazdasági helyzet miatt nem látszik valószínűnek.

A könyvtár komoly problémákkal küzd: túl sok a könyv a polcokon és kevés a pénz a költségvetésben. Yale magánegyetem; a szá-

zadok alatt összehalmozott vagyonára, a volt diákok nagylelkű ajándékaira és tandíjra támaszkodik. A gazdasági helyzet romlásával a könyvtár költségvetése, ha nem is csökkent, de nem tudott az árak emelkedésével lépést tartani. Néhány hónapja moratóriumot rendeltek el új könyvek beszerzésére; csak kivételes esetekben rendel a gyarapítási osztály monográfiákat. Öt év alatt 536 folyóirat előfizetését kellett megszüntetni. Közben azonban újak indultak s így most 1.736 folyóíratra és 764 hasonló jellegű publikációra /sorozatok, évkönyvek, stb./ fizet elő a könyvtár. Ennek az állapotnak, ha sokáig tart, szomorú következményei lesznek még a történelmi könyvtárban is. A ma orvosi szakkönyveit ötven év múlva orvostörténészek forrásmunkaként fogják használni.

A Yale-i orvosi könyvtár olvasó-centrikus. A főkönyvtáros szívesen fogad minden ötletet, indítványt, amelyek a könyvtárt használók munkáját könnyebbé teszik.

A könyvtár munkájának fenti ismertetése nem teljes. Nem beszéltünk a katalogizáló és gyarapító osztályok munkájáról. A történelmi könyvtár leírása külön cikket igényelne. Talán úgy lehetne összefoglalni a Yale-i orvosi könyvtárról írottakat, hogy a könyvtárhasználók magas színvonalú szolgálatára az alapfeltételek megvannak; reméljük, hogy jobb anyagi viszonyok a további fejlődést lehetővé teszik.

KÉHÁNY ADAT GÉPESÍTETT TÁJÉKOZTATÓRENDSZEREK SZOLGÁLTATÁSAIBÓL

<u>DATA BASE</u>	<u>LITERATURE FIELD</u>	<u>COVERAGE</u>	<u>COSTS</u>
MEDLINE	MEDICINE	JAN. 1973-PRESENT (ALL INDEX MEDICUS, <u>INTERNATIONAL NURSING</u> <u>INDEX, AND INDEX TO</u> <u>DENTAL LITERATURE</u>)	\$6.00/SEARCH + 10¢/PAGE* (\$2.00/SEARCH STORED)
BACKFILE	MEDICINE	JAN. 1969-DEC. 1972 SAME AS MEDLINE	\$2.00/ SEARCH (RUN ONLY AS STORED SEARCH)
SDILINE	MEDICINE	MOST RECENT MONTH OF <u>IM</u> , <u>INI</u> , <u>IDL</u>	\$3.00/SEARCH + 10¢/ PAGE*
CANCERLINE	CANCER CHEMOTHERAPY	JAN. 1967-PRESENT	\$6.00/PAGE + 10¢/ PAGE*
SCISEARCH	LIFE SCIENCES	APR. 1972-PRESENT	\$25.00/15 MIN.** + 25¢/CITATION*
CHEMCON	CHEMISTRY	JAN. 1970-PRESENT	\$17.50/15 MIN.** + 12¢/CITATION*
COMPENDEX	ENGINEERING	JAN. 1970-PRESENT	\$25.00/15 MIN.** + 25¢/CITATION*
NTIS	GOVERNMENT REPORTS (ALL FIELDS)	JAN. 1970-PRESENT	\$17.50/15 MIN.** + 15¢/CITATION*
SSIE	RESEARCH PROJECTS IN PROGRESS	CURRENT FISCAL YEAR	\$25.00/15 MIN.** + 25¢/CITATION*
INFORM	BUSINESS	AUG. 1971-PRESENT	\$20.00/15 MIN.** + 20¢/CITATION*
INSPEC	PHYSICS, ELECTRICAL ENGINEERING, COMPUTER CONTROL SYSTEMS	JAN. 1970-PRESENT	\$17.50/15 MIN.** + 15¢/CITATION*
BIOSIS	<u>BIOLOGICAL ABSTRACTS</u> <u>AND BIORESEARCH</u> <u>INDEX</u>	JAN. 1970-PRESENT	\$15.00/15 MIN.** +15¢/CITATION*
ERIC	EDUCATION AND PSYCHOLOGY	JAN. 1966-PRESENT	\$12.50/15 MIN.** + 12¢/CITATION*
PSYCHOLOGICAL ABSTRACTS	PSYCHOLOGY AND SOCIOLOGY	JAN. 1968/PRESENT	\$15.00/15 MIN.** +10¢/CITATION*
CAIN	AGRICULTURE AND RELATED FIELDS	JAN. 1970-PRESENT	\$13.75/15 MIN.** + 12¢/CITATION*
CIS	CONGRESSIONAL INFORMATION SERVICE	1974-PRESENT	\$25.00/15 MIN.** + 25¢/CITATION*

**APPROXIMATE CHARGE FOR AN AVERAGE 15 MINUTE SEARCH. USERS ARE CHARGED FOR ALL CONNECT TIME.

*REFERS TO CITATIONS PRINTED REMOTELY AND MAILED TO YML.

A stockholmi Karolinska intézet könyvtára

A Karolinska intézet könyvtára Svédország központi orvosi könyvtára, egyuttal az északi országok /Dánia, Finnország, Izland, Norvégia, Svédország/ legnagyobb orvosi szakkönyvtára.

A könyvtárszervezet összetétele: a főkönyvtár, amely egyuttal az orvosi fakultás valamint a fogorvosi fakultás könyvtára. Mindkettőnek fiókkönyvtára van a Stockholmtól kb 20 km-nyire délre fekvő Huddinge kórházban.

Az Ügyrend értelmében, könyvtárunk fő feladata az intézetben folyó kutatás és oktatás szakirodalommal való ellátása. E fő feladat szem előtt tartása mellett, a könyvtárnak egyuttal Svédország nemzeti orvosi könyvtáraként is funkcionálnia kell.

A könyvtár osztályai és csoportjai

Közvetlenül a könyvtár igazgatójához tartozik a központi igazgatási osztály. Az osztályt egy könyvtári tanácsos vezeti, és az alábbi három csoportból áll: titkárság és technikai szolgálat, intézményi /módszertani/ szolgálat, könyvgondozási csoport.

A titkárság a szokásos titkársági munkákon kívül személyzeti ügyekkel, a fogyóeszközök megvásárlásával, gazdasági ügyekkel is foglalkozik.

A technikai szolgálat feladatai különfélék: a postakezelés, beleértve a könyvtár publikációinak és cserekiadványainak szétosztását, a közlemények és körlevelek másolását, és nem utolsósorban a könyvek és másolatok autóval való szállítását a könyvtár és a stockholmi oktatókórházak között.

A hálózati /módszertani/ szolgálat, ahogy a neve is mutatja, a könyvtár azon csoportja, amely az intézet klinikáival és intézeteivel tartja a kapcsolatot, és azokat mindenféle könyvtári kérdésben támogatja. A hálózati szolgálat feladata csak tanácsadás. Nem adhat utasítást - legalábbis egyelőre még nem - az intézményeknek és klinikáknak.

A hálózati szolgálat az intézményektől és klinikáktól az általuk vásárolt könyvekről és folyóiratokról katalógus kartont kap; amilyen gondosan csak lehet, ellenőrzi azok bibliográfiai adatait, majd besorolja a kartonokat a központi katalógusba. Egyéb szolgáltatása pl. a Current Contents kollektív előfizetésének közvetítése, amelyre ez idő szerint több, mint 50 intézmény és klinika tart igényt.

A könyvgondozási és könyvkötészeti csoport végzi a folyóiratok elküldését a könyvkötőkhez. A könyvtárnak nincs saját könyvkötészete, néhány stockholmi könyvkötő szolgáltatást vesz igénybe. A csoport felügyel a könyvraktárakra ill. gyűjteményünk egy részére, amely a Stockholmon kívül levő, egyik állami tároló-raktárban van elhelyezve. Egyebek között a nem-északi országokból származó disszertációkat a tárolókönyvtárba küldik raktározás céljából.

Szerzeményezési és katalogizálási osztály

Az osztály irányítója egy könyvtári főtanácsos, aki egyúttal a könyvtárigazgató helyettese. Az osztálynak két csoportja van: a szerzeményezési és a katalogizálási csoport. A könyvtár az irodalmat vásárlás, csere útján, és igen jelentős mértékben ajándékként kapja.

Ez idő szerint a könyvtár kb. 2.700 kurrens folyóiratot és periodikát - beleértve az évkönyveket és működési beszámolókat is - és kb. 300 svéd kiadványt szerez be. A kurrens kiadványok közül megközelítőleg 1.000-et kapunk csere révén vagy ajándékképpen. Ezenkívül csere útján szerzünk meg évente kb. 5.000 akadémiai értekezést. A monográfiák számának évi növekedése kb. 1.000 amelyből mintegy 300-at vásárlás útján, a többit vagy csere, vagy ajándék révén szerzünk meg.

A katalogizálási csoportot egy könyvtári tanácsos vezeti. A deskriptív /leíró/ katalogizálásban 1974 óta az új svéd katalogizálási szabályokat alkalmazzuk, amelyek nagyon hasonlóak az angol-amerikai szabályokhoz.

1967 óta a könyvtárnak nincs szisztematikus /szakrendi/ katalógusa, csak tárgyszó-katalógusa. Az indexelésben a National

Library of Medicine Medical Subjects Headings-ét /MeSH/ alkalmazzuk. Az angol tárgyszavakat /subject headings/ nem fordítjuk svéd nyelvre, hanem maga a tárgyszókatalógusunk - azt mondhatnánk - angol nyelvű. Sokéves tapasztalatok alapján állíthatjuk, hogy az orvosok és kutatók elégedettek az amerikai szakkifejezésekkel, és egész logikusnak találják, hogy az Index Medicus terminológiáját használjuk.

Mivel a könyveket a könyvraktárban numerikus elrendezésben, 35 különböző szak szerint és évi csoportosításban tartjuk, topográfiai katalógusunk is van, amely egyuttal egy nem-differenciált szisztematikus katalógus.

Minden katalogizált könyv egyedi jelzetet kap, amely betű- és számkombinációból áll, pl. A/75/5. Az A betű a szakot jelöli, a 75-ös szám a folyó évet és az 5-ös szám a könyv éven belüli sorsszámát. Minden év új sorszámmal kezdődik. A katalóguskartonokat a topográfiai katalógusban betűk és számok szerint rendezzük. Mivel minden egyes betű- és számkombináció egy adott egységet képvisel, a topográfiai katalógus kitűnő leltárjegyzék.

A disszertációkat, ivrét alaku könyveket, negyedréti alaku könyveket és brosurákat csak kurrens számokkal látjuk el. A nem-északi disszertációkat igen egyszerű módon katalogizáljuk, a disszertációk katalógusa valójában csak egy szerzői jegyzék.

Több éve folynak egy nemzeti számítógépes könyvtári rendszer, a LIBRIS felépítésének munkálatai. Könyvtárunk részt vesz ebben a munkában, és a katalogizálási csoportnak van egy képernyős terminálja, amely "on-line" kapcsolatban áll a központi adatbankkal. Jelenleg a beszerzett könyvek bibliográfiai adatait tárolják az adatbankban, ill. "lehívják" a tárolt információkat. A LIBRIS fejlődésének végső célja az integrált nemzeti könyvtári rendszer létrehozása, amely kapcsolatban állna a hasonló külföldi rendszerekkel. Ami speciálisan a katalogizálást illeti, a végcél az, hogy a mai kartonkatalógusokat mikrofiche-re vitt, sőt, esetleg géppel olvasható, központi katalógusra cseréljük fel.

Dokumentációs Osztály

A dokumentációs osztály 1969 óta működik. Az osztályt egy könyvtári tanácsos vezeti, aki mellett két dokumentalista dolgozik. Az osztály feladata, hogy az orvosokat és kutatókat dokumentációval és információval támogassa. Munkájukban mind manuális, mind gépi módszereket alkalmaznak.

A manuális munkához a könyvtárnak megvannak a legfontosabb bibliográfiai segédeszközei és egy sor speciális bibliográfia. Az osztály az elmúlt években létrehozott egy mutatót, ebben azokat a speciális bibliográfiákat lejstromozza, amelyek vagy a mi könyvtárunkban, vagy egy másik északi könyvtárban megtalálhatók. E mutató segítségével azonnal meg lehet állapítani, hogy valamely szakbibliográfia melyik könyvtárban lelhető fel. Ami a gépi, vagy számítógépen alapuló dokumentációt illeti, az osztály szorosan együttműködik az intézet orvostudományi tájékoztató központjával /korábban: Biológiai-orvostudományi Dokumentációs Központ /BMDC/./

A gyors tájékoztatáshoz az osztálynak MEDLINE-terminálja van, amely naponta több órán át rendelkezésre áll. Az orvosok és a kutatók személyesen felkereshetik az osztályt, és az egyik dokumentalista segítségével párbeszédet folytathatnak a svéd MEDLINE-adatbankkal, és azonnal megkaphatják a legújabb irodalmi adatokat.

Ha a kérdés megfogalmazása olyan átfogó, hogy a vonatkozó adatok száma szükségképpen igen nagy, rendszerint "off-line"-jegyzéket kérünk. Átfogóbb kérdések és retrospektív irodalomkeresés esetén, az egész MEDLARS-rendszert igénybe vesszük.

Az elmúlt év novemberében készült el az orvostudományi tájékoztató központ új, a könyvtárral egybeépített épülete. A központ nemrég költözött az új helyre, s ezzel lehetővé vált, hogy könyvtárunk együttműködését az orvosi tájékoztató központtal elmélyítsük.

A dokumentációs osztály a kölcsönzők oktatásáért is felelős. Egyebek között évente tanfolyamot tart könyvtárismeretből és dokumentációból a szigorlók számára.

Kölcsönzési Osztály

A kölcsönzési forgalom, a svéd viszonyokhoz képest nagyon kiterjedt. A kölcsönzések száma ma évente kb. 140.000. A könyvek és folyóiratok helyett igen nagy mértékben xerox másolatokat adunk, részben díjmentesen, részben a könyvtárhasználók költségtérítése ellenében. Mivel a beérkezett folyóiratokat hat hónapig nem kölcsönözzük, ügyfeleinknek, akik a könyvtárat személyesen felkeresik, jogukban áll, hogy a kölcsönzésből kizárt folyóiratok cikkeiből másolatot készítsenek. Ügyfeleinknek külön erre a célra, egy másológépszülék áll rendelkezésükre.

Az interurbán kölcsönzési forgalom is igen kiterjedt. Helyi ügyfeleink kölcsönzéseinek megközelítőleg 8%-át jelenleg más svéd, északi, sőt nem-északi könyvtárakból kölcsönözzük. A British Library Lending Division-nal kötött megállapodásunk értelmében, telex útján, másolatokat rendelhetünk. Ilyen megegyezésünk van a WHO genfi könyvtárával, de eddig még kevésbé éltünk vele. Ezen kívül kapcsolatunk van a lancasteri IRCS-szel /International Research Communication System/ Angliában és másolatokat vásárolhatunk az IRCS kutatási jelentéseiből.

A kölcsönzések közel 15%-át más svéd könyvtárak, továbbá a többi északi ország és kisebb mértékben nem-északi országok könyvtárai számára küldjük.

A kölcsönzési forgalomban a másolás jelentős szerepet játszik. A könyvtárnak ezért nagyon jó gépi berendezése van a másoláshoz, amely két IBM Copier II.-ből, egy Mark 4-ből és egy Dick 680-as másológépből áll.

A könyvtár mint központi orvosi könyvtár

Könyvtárunknak mint központi orvosi könyvtárnak feladatai nincsenek közelebbről meghatározva, a könyvtár semmilyen eszközt sem kap a nemzeti feladatok elvégzéséhez. Mégis megkíséreltük olyan, külföldön kiadott orvosi könyvek beszerzését, amelyeket svéd kutatók írtak, vagy amelyeknél svéd kutatók közreműködtek. Ezenkívül néhány tanfolyamot rendeztünk orvosi könyvtárosok számára, és időnként

segítséget nyújtunk kisebb könyvtáraknak tanácsadóként. A kiterjedt interurbán kölcsönzést is természetesen úgy kell tekintenünk, hogy az könyvtárunknak mint az ország központi orvosi könyvtárának helyzetéből adódó következmény. Részben saját használatunkra, részben a nemzeti, sőt az északi igények kielégítésére, két központi katalógust hoztunk létre. Mind a periodikák központi katalógusa, mind a könyvek központi katalógusa azokat a biológiai-orvostudományi folyóiratokat és periodikát ill. utóbbi azokat az orvosi-biológiai monográfiákat tartalmazza, amelyek az egyes északi könyvtárakban megtalálhatók.

Kb. 40 északi könyvtár küldi meg vagy a katalóguskartonokat, vagy az új szerzeményekről készített jegyzékeket.

A fogorvosi kar könyvtára

A fogorvosi kar könyvtára a könyvtárigazgatónak van alárendelve, ettől eltekintve azonban, egészen önállóan működik. Helyileg a fogorvosi fakultás épületében található, mintegy 3 km-nyire a főkönyvtártól. A fogorvosi könyvtár a főkönyvtártól kap költségvetést az irodalomvásárlásra. Az irodalom beszerzését és katalógizálását a könyvtár maga végzi. A kurrens folyóiratok és periodikák száma kb. 230, a monográfiák évi növekedése, beleértve a disszertációkat is, megközelítőleg 550 egység. A kölcsönzések száma évente kb. 9.000, a könyvtár maga felelős a kölcsönzési forgalomért.

Fiókkönyvtárak a Huddinge kórházban

Mind az orvosi fakultásnak, mind a fogorvosi fakultásnak saját fiókkönyvtára van az új Huddinge kórházban. Az orvosi fiókkönyvtár 1972 óta működik, és egyelőre kb 250 kurrens folyóirata és kb. 500 monográfiából álló gyűjteménye van. Az orvosi fiókkönyvtár a kölcsönzés tekintetében igen nagy mértékben a főkönyvtárra utalt. Naponta teszik meg az utat a folyóiratok, könyvek és másolatok a főkönyvtár és a Huddinge kórház fiókkönyvtára között. A fiókkönyvtárat egy könyvtári tanácsos vezeti. Az irodalom beszerzését és katalógizálást a főkönyvtár végzi. A gyors tájékoztatáshoz a fiókkönyvtárnak MEDLINE-terminálja van.

A fogorvosi kar fiókkönyvtárának tevékenysége nemrég kezdődött. Az irodalomállomány ezért még igen kicsi. A fogorvosi oktatás a következő években egyre inkább átkerül Huddinge-be, és úgy számítjuk, hogy a fogászati oktatást és természetesen a könyvtárat is kb. 10 éven belül egészen Huddinge-be helyezzük át.

Az "északi" kooperáció

Az északi országok orvosi könyvtárainak kooperációjában könyvtárunk központi szerepet játszik. Mi adjuk ki a "List biomedical"-et, az északi könyvtárak orvosi folyóiratainak és periodikáinak központi katalógusát évi szupplementumokban. Ugyancsak mi adjuk közre a "MEDOK" c., negyedévenként megjelenő folyóiratot, amely az orvostudományi dokumentáció és könyvtárügy kérdéseivel foglalkozik. A fent említett központi katalógusok is nagy jelentőségűek a többi északi ország orvosi könyvtárai számára. Könyvtárunk részt vett az orvosi könyvtárosok továbbképzésében, amely szintén az északi országok együttműködéséppen valósult meg.

A könyvtár állománya

Főkönyvtár: 390.000 bibliográfiai egység, beleértve a 186.000 disszertációt és brosurát, 870 kézirat-egység /kötetek és tekercsek/ 3.070 portré

A fogorvosi kar

könyvtára: 30.000 bibliográfiai egység

Személyi ellátottság

Könyvtárigazgató: dr Lars-Erik Sanner

Könyvtári főtanácsos, egyúttal az igazgató helyettese:
dr Erkki Hakulinen

7 könyvtári tanácsos

3 segédkönyvtáros

Kb. 45 egyéb munkatárs /könyvtári asszisztensek és segéderők/, beleértve a fél- vagy részdíjban alkalmazottakat is.

Postai cím: Karolinska institutets bibliotek

Pack, S-104 01 Stockholm

A könyvtár kiadványai

List bio-med. /Az északi könyvtárak biológiai-orvostudományi folyóiratainak és periodikáinak központi katalógusa/. 4.kiad. előkészületben. 1-3.kiad. 1965-70. Kiad. a Göteborgi Egyetemi Könyvtár, Biomedicinska biblioteket.

Information över biomedicinska periodika i nordiska bibliotek. 1971. - Éves szupplementum a List bio-med-hez.

MEDOK Nordisk tidskrift för medicinska biblioteks- och dokumentationsfrågor. 1975. - Negyedévenként.

KIB-rapport. 1973. - Rendszertelen.

Uj szerzemények jegyzéke. Évente hatszor.

A Karolinska intézet könyvtárában található kurrens folyóiratok és periodikák jegyzéke. kb. 3 évenként.

A kiadványok főleg svéd nyelvűek.

Könyvtáraink irják

PETHEŐ Lászlóné

A miskolci Semmelweis Kórház Orvosi Könyvtárának munkájáról

"Olyan a kolostor könyvesház nélkül, mint a vár fegyvertár nélkül" tartja egy 12.századi mondás /3/. Ez kórházainkra máig érvényes. Nem kell bizonygatnunk a könyvtárak szükségességét, mert mindannyian tudjuk, hogy az ismeretek elsajátítása nem passzív tudás, hanem a gyógyításban alkalmazandó új eljárás, vagy új műtéti technika megismerése, ami hetekkel rövidítheti meg a gyógyulási időt.

Kórházunk Miskolc legrégebbi közkórháza. Jelenleg 921 ágyal működik. Az orvosok száma a kórház-rendelőintézetben 146, az egészségügyi szakdolgozóké 548.

Az Orvosi Könyvtár működése 1952-től követhető. Váltskozva, viszontagságos és jónak mondható körülmények között dolgoztak a könyvtár kezelésével megbízott dolgozók, míg kialakult a mai állapot. 1972 végén szép új helyiségeket kapott könyvtárunk, megteremtették a helybenolvasás feltételeit. A személyi állomány: 1971-től egy szakképzett dolgozó, 1973-ban egy szakképzetlennel bővült. A könyvtárba beiratkozott olvasók szám 330, a nyitvatartási idő hétfőtől-péntekig 9-16,30-ig, szombaton 9-12-ig tart. Az állomány 7.100 egység könyv és bekötött folyóirat együtt. Állománygyarapításra fordítható összeg 84 ezer forint. Ez sajnos nagyon kevés. Az utóbbi években több alkalommal kaptunk év végén jelentős összeget, 60-80 ezer forintot könyvvásárlásra, de ez mindig bizonytalan, és nem teszi lehetővé a tervszerű állománygyarapítást. Azt vehetjük, természetesen válogatva, ami a könyvpiacra kapható. A könyvek egyre drágábbak, de a könyvtári költségvetés nálunk még sokáig nem tart lépést vele.

102 folyóirat jár a könyvtárba. Ebből külföldi 37. Ez a szám évek óta 1-2-vel bővül csupán, csak azokat a folyóiratokat rendelhetjük meg, amelyek elengedhetetlenül szükségesek. A magyar szaklapokat természetesen teljességre törekvően járattjuk.

Mivel anyagi lehetőségeink ilyen szűkösek, igyekeztünk a könyvtár munkáját úgy szervezni, hogy tájékoztató munkával pótoljuk az anyagi hiányosságokat. 1973 év végén történt igényfelmérés alapján 1974 januárjától bevezettük a témafigyelést. A könyvtárunkba járó folyóiratokból kijelöljük azokat a cikkeket, amelyek az intézmény dolgozóit érdeklő témával foglalkoznak. Erről címleírást készítünk két példányban, az egyiket a kérőnek küldjük, a másikat a témák betürendjében gyűjtjük. Csak a témák vannak betürendben, a témákon belül a cikkek időrendben. Az összegyűlt anyagot nemcsak a kérők használják, gyakorlatilag azonnal adhatunk friss irodalmat azoknak is, akik csak tájékozódni kívánnak. A cél, amiért bevezettük, az volt, hogy a nem speciális szaklapokban megjelenő cikkek se kerüljék el a kutatók figyelmét. A kérők céduláinkat besorolják saját gyűjteményükbe, kiegészítve azt, de a visszajelzésekben arról is tudunk, hogy van olyan osztály, ahol ezzel kezdődött el az irodalom gyűjtése. A szolgáltatás folyamatos. A folyóiratok megjelenésével egyidőben küldjük az értesítést.

Nagyon szeretnénk, ha a kórházban dolgozó orvosok ismernék azokat a lehetőségeket, amelyeket a szakirodalom nyújt munkájuk megkönnyítésére. Ezért meghívjuk a kórházba jött fiatal orvosokat a könyvtárba és itt "Tájékozódás az orvostudomány szakirodalmában" címmel bemutatjuk nekik ismertetéssel egybekötve azokat a segédkönyveket, szak- és általános bibliográfiákat, a fontosabb referáló folyóiratokat, amelyek ismerete szükséges a szakmai irodalom megismeréséhez és a kutatáshoz. Akik eljönnek, nagyon hálásak, mert ez a terület számukra nem eléggé ismert.

Készítünk témabibliográfiákat is. Ezeket mindig a kérő igénye szerint állítjuk össze figyelembe véve a nyelvtudást, a megadott időtartamot és a feltárás mélységét. Egy dologban viszont következetesek vagyunk. A magyar irodalmat a megadott időn belül mindig a teljesség igényével állítjuk össze. 1973-ban 30 irodalomkutatást végeztünk, 1974-ben 50-et, 1975 decemberében 62-nél tar-

tottunk. Ez a szám soknak tűnik és nagy szakirodalmi érdeklődést feltételez az intézmény dolgozói részéről, egyetlen szépséghiba csupán, hogy a bibliográfiák 50%-át nem az intézményünk dolgozói kérték.

A nálunk megtalálható szakirodalom majdnem minden szakkönyvtárban megvan, így hozzánk csak 14 könyvtárközi kérés érkezett, amit teljesítettünk. Mi 118 esetben fordultunk kéréssel más könyvtárhoz, s ezt nagyrészt teljesítették is.

A könyvtár használóival nagyon jó a kapcsolatunk. Kölcsönzünk könyveket, külföldi és magyar szaklapokat, bekötötteteket és frisseket egyaránt. Ezt csak úgy tudjuk megvalósítani, hogy az olvasók kérésünkre mindig visszahozzák azt az anyagot, amit más is keres, sőt az osztályra állandó használatra kikölcsönzött könyveket is megkapjuk, ha kérjük.

A könyvtár szolgáltatásainak ismertetésére rövid egy oldalas röplapot készítettünk és csatoltuk hozzá a könyvtárba járó külföldi folyóiratok listáját. Az érdeklődés felkeltése érdekében minden évben gyarapodási jegyzéket készítünk. Ezeket elküldjük a kórház-rendelőintézet minden orvosának és a körzeti orvosoknak is. Mivel a könyvtárban sokszorosítási lehetőség nincs, a kórházban is csupán stencil, ezek a kiadványok elég nehezen készülnek és nagyon költségesek.

"A könyvtárnak propagandát kell csinálnia "maga mellett" és ehhez az intézet vezetőségének segítsége szükséges". /4/ Mi ezt a segítséget nem nagyon érezzük. Lehetőséget kaptunk viszont intézetünk igazgatójától a könyvtár munkájával kapcsolatos igények felmérésére. Az év utolsó főorvosi értekezletére meghívják a könyvtárost is és beszámol a könyvtár munkájáról. Nagyon örülünk ennek, mert itt módunk van megbeszélni a felmerült problémákat, egyeztetni az igényeket a lehetőségekkel, és itt halljuk azt is, ha munkánkkal meg vannak elégedve.

A könyvtár propagandáját kevésnek érzem és nem elég hatásosnak. Jó ötleteket kapunk a továbbképzéseken, a Tájérazkezeleteken pedig felmérhetjük, hol tartunk mi, mások mit csinálnak jobban. Nagyon jól segíti munkánkat az Országos Orvostudományi Könyvtár a gyakorlatban nélkülözhetetlen kiadványokkal, a pontosan teljesített könyvtárközi kérésekkel, a gyors fordítószolgálattal, a

főléspéldány jegyzékek küldésével, amiből kiegészíthetjük hiányos állományunkat. Itt kell megemlíteni azonban a könyvtárosok tisztázatlan helyzetét az egészségügyi intézményekben. A könyvtár és a könyvtáros munkája sokszor az intézmény vezetőinek jó vagy kevésbé jó hozzáállásán múlik. Sokszor fölvetett probléma, nem akarom részletezni. Idővel ez is megoldódik bizonyosan.

"A tudományos közlemények jelenlegi áradata megfelel egy információs overkillnek:† a bármely szakágban megjelenő közlemények száma nemcsak több az elolvashatónál, hanem sokkal több" /1/. A ma orvosa egyre növekvő feladatait viszont csak akkor tudja ellátni, ha ismeri a bel- és külföldi szakirodalmat. Ehhez szeretnénk munkánkkal jobban hozzájárulni.

Irodalom: 1. Akos Károly: Az idők örvényében, Bp. 1975, Gondolat. 361 p.

2. Arató Lászlóné: A korszerű könyvtáros hivatás és a jövő szakkönyvtárosa a szakirodalom tükrében. Az Orvosi Könyvtáros, 1974, 14, 3, 318-325.p.

3. Szepesiné Benda Mária: A könyvtáros személyisége és társadalmi szerepe. Az Orvosi Könyvtáros 1972, 12, 2, 185-197.p.

4. Réthelyi Jenő: Az orvosi könyvtárak szakmai feladatai. Az Orvosi Könyvtáros, 1974, 14, 2, 234-243.

† tömegpusztító fegyver

A Hippokratesz korabeli orvos nimbusz nélkül

Annak a tévhitnek, hogy Hippokrátész és tanítványai orvos-papok voltak, két félreértett tény az alapja: 1. az orvoscsaládok és iskolák magukat Aszklepiadoknak, Aszklepiosz, a gyógyítás istene fiainak nevezték. 2. Aszklepiosz templomaiba betegeket vettek fel és gyógyítottak a papok.

Közismert, hogy az ókor embere nagyra értékelte a mitológia alakjait. Az előkelő görög család szívesen hivatkozott olimposzi származására. Így Hippokrátész atyja családfáját Herakleidesztől, Appoló és Koronisz nimfa fiához vezeti vissza, míg anyja Phainarete úgy hitte, hogy Heraklesztől származik. Így az asklepiád elnevezés elsősorban a család mitológiai eredetére utal. Az ókori görögök azt hitték, hogy a betegségeket természetfeletti erők okozzák és ugyanezek képesek gyógyítani is. Ez a hit, valamint az ókori embernek az az igénye, hogy bajában, szorult helyzetében nem csupán embertársai szakismeretének, hanem - esetleg szívesebben - természetfeletti lényeknek rendje alá magát, s feltehetően a szakképzettek csekély száma indokolja azt, hogy a görög városállamokban az orvoslás nem volt egységes. Különváltan élt egymás mellett a papi és a világi orvosi gyakorlat. Sokan kerestek gyógyulást Aszklepiosz templomaiban és szent helyein. A templombeli alvás során az istenek vélt megjelenésétől várták panaszuk enyhülését. Sajátos pszichoterápiát is gyakoroltak a papok, melyben a tisztító szertartásoknak és az álomfejtésnek is fontos szerep jutott. Ez a mágikus, mitológikus Aszklepiosz-kultusz az ókor végéig még virágzott s csak 800 évvel Hippokrátész halála után szűnt meg.

Hippokratész /i.e. 460-377/ és tanítványai számos éles-hangu vitairatban határolják el magukat a tudománytalan orvoslástól. Az epilepsziáról, amit az Aszklepiosz kultusz szent betegségnek tartott, így ír i.e. 400-ban Hippokratész egyik tanítványa: "Az un. szent betegséggel a következőképpen állunk: véleményem szerint az se nem istenibb, se nem szentebb, mint a többi betegség. Más betegségekhez hasonlóan annak is természetes oka van. Az emberek azért feltételezik, hogy az isteni rendelés, mert a betegség számukra különösnek tűnt. De ha a sajátos, rendkívüli kórlefo-lyást isteni eredetűnek kell tartani, akkor nemcsak egy, hanem számos "szent" betegség van. Más betegségek sem kevésbé meglepőek vagy rendkívüliek, mégsem tartja senki szentnek például a váltólá-zat, az ismeretlen eredetű dührohamokat vagy alvajárást. Ugy gondo-lom tehát, hogy azok, akik ezt a betegséget szentnek nevezték, tu-datlanok, varázslók, koldulópapok, kuruzslók, csalók, akik tudósabb-nak és istenfélőbbnek akartak látszani, mint mások. Az isteni ha-talmat ezek az emberek tudatlanságuk leplezésére használják. Mivel nem tudják, hogyan segítsenek a betegen, nehogy tudatlanságuk nyil-vánvalóvá váljék, kijelentették, hogy ez a betegség szent." Ezután a sarlatánság és a szentség összetévesztését elutasítva az epilep-sziás roham szomatikus magyarázatát nyújtja a szerző, hangoztatja kizárólag organikus eredetét, nevezetesen, hogy az agy megbetege-désének következménye. Különböző elmebetegségi tünetek keletkezésé-nek módjáról közöl hipotézist: ha az agyat az odaáramló epe fülhe-víti, az deliriumhoz, izgalmi állapothoz vezet. Ha pedig a tulsá-gosan nagy mennyiségű nyálkaképződés az agyat lehűti, ennek demen-tia, vagy depresszió lesz a következménye. Az iskola tagjainak megfigyelőképességéről számos tünet, tünetcsoport, kóros elváltozás máig is változatlanul oktatott leírása vall. Ilyen például a facies hypocratica, a succussio hypocraticis stb.

Minden betegség keletkezését természeti jelenségekkel, mai szóval kórélettani jelenségekkel próbálták magyarázni. Így a lázat, az asthma cardiale rohamot az élő szervezet belső egyensúlyának za-varásával indokolták. Azt is tudták, hogy az élő szervezet a környe-zet hatása alatt áll, része az isteni eredetűnek vélt kozmosznak. Így felfogásuk szerint minden betegség isteni és egyszersmind embe-ri eredetű.

"Minden betegségnek megvan a dinamikája, amivel szemben nem vagyunk tanácstalanok. A betegség természetes folyamat, törvényszerűen zajlik le, éppen ezért megérthető, lefolyása előre látható, és befolyásolható." Ez nyilvánvalóan világi és tudományos gondolkodásra vall. Az "Ósi gyógyítóművészet" c. i.e.IV.századbéli mű ismeretlen szerzője szerint az orvostudomány kizárólag gyakorlati tapasztalatokból fejlődött ki. Először az emberek észrevették, hogy számukra a nyers élelmiszerek nem olyan jól hasznosíthatók, mint az állatok részére, így jutottak el a konyhaművészethez, a főzéshez. Majd kitűnt, hogy bizonyos ételeket - még ha jól meg is vannak sütve, vagy főzve - a betegek nem jól tűrik. Megkísérelték a betegek részéről jól elviselhető ételek, főzetek készítését, így vezetett az ut a konyhaművészetten át a gyógyszerkészítéshez. Valószínű, hogy az orvostudomány őstörténete nem ilyen egyvágányu, mégis jellemző a hippokratészi iskola felfogására, amely a gyógyítást kezdettől fogva tapasztalati alapon álló világi tevékenységnek tekintette.

Hippokratészt követői "az orvostudomány atyjá"-nak nevezték, földöntúli jelzőkkel illették, nevét a félistenekével együtt emlegették. Elterjedt a "divus Hyppokrates" fogalma. A mester dicsfényéből jutott a tanítványoknak is. Elismerésére beszédes példa Paracelsus /1493-1541/ írása, aki rajta kívül minden elődjét lenézte és elmarasztalta, vagy Girolamo Cardano, /1501-1578/ furcsa dicsérete, aki önmagáról írja, hogy gyógyító tevékenysége olyan sikeres, hogy "kevesebb betege halt meg, mint Hippokratésznek," de ez a Hippokratész számára hátrányos különbség a véleménye szerint nem annak kevesebb tudásából, hanem az éghajlati különbségekből adódott, mert "ha Hippokratész nem a zord Tesszáliában, hanem Itáliában gyógyított volna, több embert tudott volna megmenteni."

Az idézett késői utódok mindenesetre szokatlanul kísérelték meg Hippokratész munkásságát csupán saját és iskolájának írásai alapján megítélni. Ezek a művek kórtörténeteket tartalmaznak, nem megszépített eredményekről szóló közlések, hanem egyszerű, tárgyilagos megfigyelések, beszámolók a halálos kimenetelű esetekről éppen úgy, mint a gyógyultakról.

Az orvosi eskü szövegéből kitűnik, hogy Hippokratész orvosi etikát is alapított. Vezérelve: az emberi élet iránti feltétlen tisztelet a fogamzás pillanatától a halálig. "A beteg jóléte a

legfőbb törvény." A titoktartás nélkülözhetetlen követelmény az eskü szövege szerint. A kor szemléletét tükrözi ez a mondat az esküszövegben: "Nem fogok vágni még hólyagkő betegségben szenvedő beteget sem, hanem aztrábizom az abban járatos emberekre". Ebből kitűnik, hogy voltak kizárólag kézműves tapasztalatu és képesítésű un. kőmetsző emberek, akik az ilyen beavatkozást elvégezték. Tudták, hogy a műtét vagy radikális gyógyulást, vagy halált okoz, s ezt tulságosan kockázatosnak ítélték. Atz akarták, hogy ilyesmihez nekik közük sem legyen; gyógyító tevékenységüknek ily módon önmaguk szabtak korlátokat. Ez a gyakorlat a mai szemléző szerint elhibázott, mert így a műtő sebészetet az orvostudomány egészéből kizárták és olyan embereknek engedték át, akiknek a képzettsége és felkészültsége csekélyebb volt. Az eskü nemcsak az orvosi hivatás helyes gyakorlatának szabályait rögzíti, hanem következtetni enged az orvos társadalmi helyzetére is. A mester és tanítványai zártkörű közösséget alkotnak az orvosok érdekeinek védelmében.

A jó és rossz orvos problémája is az orvosi tekintély megvédése szempontjából merül fel. A "törvény" c. rövid irat is felsorolja azokat a feltételeket és követelményeket, amelyek az ifjút igazi orvossá teszik. Rendelkeznie kell természetes hajlammal, tanuljon jó mestereknél, szorgalmasan dolgozzon, de csak akkor kezdje el tevékenységét, ha képességei és ismeretei már érettek.

A fejlett széépérzékű görögöknél az orvos és beteg kapcsolatában is fontos szerephez jut a küllem. Az "Orvos" c. ugyancsak az i.e.IV.században kelt mű ilyennek írja le az ideális orvost: "Az orvos megjelenése legyen bizalmat keltő, egészséges, amennyire ezt alkata lehetővé tesz. Ruházata tiszta, gondosan választott, de ne kihívó legyen, jóillatu szappant használjon. Mindezek a beteget kellemesen érintik. A magatartásra vonatkozó utasítások is figyelemre méltóak: Az orvos beszéde, életvezetése legyen kiegyensúlyozott, ezekkel lehet tekintélyt szerezni. Az orvos jelleme is legyen "szép és jó", mértéktartó, mindenkivel szemben jóindulatu és udvarias. A kitörő indulatos magatartást nem értékelik a betegek. Az arckifejezése legyen elgondolkozó, anélkül hogy elutasító lenne, ellenkező esetben önfejűnek és embertelennek látszana. Ne legyen ingerült. Az emberekkel való kapcsolatában legyen az orvos egyenes és igazságos, mert ő maga is gyakran szorul rá az igazsá-

gos megítélésre. Ezen kívül az emberek az orvossal sajátos függő viszonyban vannak, kezébe adják magukat és családjukat.

Az egykoru feljegyzésekben utalást találunk arra is, hogyan viselkedjék az orvos beteglátogatáskor. Minden szükségeset készítsen elő, mielőtt elindul, ide érve a gyógyszereket, ilyeneket házában is tartson készenlétben. A készenléti eszközök közé elsősegély céljára sebészeti eszközöket is tart, valamint kötszereket. A betegágy melletti diagnózis fontosságát is hangsúlyozta "Az orvosi műhely" c. írat, az 5 érzékszervén kívül az orvos nyelvét diagnosztikai eszközként külön is megemlíti. Mielőtt a betegágyhoz ér, tájékozódni kell a beteghivótól mindazon körülményekről, amelyekkel majd találkozni fog, képet kell alkotnia a betegről és helyzetéről, mielőtt még látná. Az eset megítélésekor nem csak a diagnózis, hanem a helyes prognózis is rendkívül fontos. "Azt, hogy milyen lesz a betegség kimenetele, az orvosnak tapasztalata alapján előre meg kell tudni határozni, ez tekintélyt ad".

Nagyon fontos a biztos fellépés. Érezze úgy a beteg és környezete, hogy az orvos ura a helyzetnek, a nehézségek nem hozzák ki a sodrából, néhány odaillő szóval a hozzátartozók és a barátok izalmát és ellenkezését gyorsan és barátságosan tudja leküzdeni. A beteget gyakran kell meglátogatni, hogy a kórlefolyást, a tünetek változását szemelőlné tévessze. Egy fontos figyelmeztetés: "emlékezz korábbi utasításaidra." Egyesek nem veszik be a rendelt gyógyszereket és ezzel esetleg veszélyeztetik saját életüket. Ezt a felelősséget azonban sohasem veszik magukra a betegek, hanem a gyógyulás elmaradásáért az orvost hibáztatják. A beteg és orvos közötti kapcsolatban Hippokratész kölcsönösségen alapuló viszonyt követel: "A betegnek az orvossal együtt kell küzdeni a betegség ellen." Az orvosnak mégis számolnia kell partnerének emberi gyöngeségével és nem bizhat vakon benne. Bizalmatlanságát a beteg engedelmsége és őszintesége iránt azonban a legkevésbé sem éreztetheti: Az orvos legyen mindig barátságos betegéhez. A legfontosabb ismételten újra és újra kedvet csinálni a betegnek a gyógyuláshoz, az orvossal való együttműködéshez. A veszélyekből, amelyek a beteget fenyegetik, semmit sem kell mondani, mert az ilyenfajta megnyilatkozás sok beteget visz "rossz utra". Azt, hogy ezen öngyilkosságot értenek-e a hippokratészi orvosok, vagy

csupán azt, hogy a beteg feladja a gyógyulásért való küzdelmet, nem tűnik ki egyértelműen a szövegből. Ahol ilyen gyakorlati tanácsokat olvashatunk az orvosi kezelés és magatartás módjáról, a fizetség nem maradhat említetlen. Az erről szóló feljegyzések ugyan későbbi keltűek. A "Praeceptiók" c. mű azt a kérdést veti fel, hogyan hat a szenvedő emberre, ha minden más előtt a honoráriumról kezdenek beszélni az orvosok. Kell-e félnie attól, hogy az orvos őt kezeletlenül hagyja, ha nem tud vele rögtön megegyezni? Kisebb a baj, ha utólag kell szemrehányást tennie hálátlan betegének, mintha nyomást gyakorol a segítségre szorulóra.

A honorárium megállapításánál az orvosnak nemcsak saját teljesítményét kell mérlegelnie, hanem a beteg lehetőségeit is, "díjtalanul lássa el a beteget emlékezve korábbi hálájára vagy a jelenlegi helyzetére". A szegény, akinek semmije sincs, különösen rászorul az orvos segítségére. "És ahol emberszeretetet van, ott van hivatásszeretet is".

Későbbi korszakokból származó rövid írások eleven részleteket idéznek a Hippokratész korabeli orvosi gyakorlat mikéntjéről. Hátra van még az orvos kapcsolata a társadalom más rétegeivel. "Az orvos társadalmi helyzetéről" c. művében Edelstein ókori régész-filológus erről a következő képet adja: Az orvos állandó lakhelyű, vagy vándorló kézműves volt. Csak nagyobb városokban voltak állandóan letelepedett orvosok. A városi orvosi státusz elérése jelentette a legnagyobb elérhető gazdasági és társadalmi stabilitást. Az orvos általában bevándorolt idegen volt, aki rendszerint nem tartozott az uralkodó városi polgárok közé.

Érthető, hogy az orvos ebben a társadalomban az orvosi iskola zárt közösségének védelmét kereste. Másrészt felkészült arra, hogy tevékenységét, felfogását mások véleményével szemben megvédelmezze. Ezt a törekvést tükrözi a Corpus Hippocraticum számos ilyen tárgyú része. A nimbusz nélküli orvosábrázolás forrásai arra utalnak, hogy komolyan és nagy körültekintéssel küzdöttek a görög orvosok azért, hogy maguknak becsületos nevet szerezzenek és azt megtartsák. Létért való küzdelmük eszköze teljesítményük jobb minősége, magatartásuk emberiségessége volt.

/Koebling, H.M.: Schweiz.Rundschau.Med. 1975, 64, 29, 933-939.
cikkre nyomán/

B.POLLÁK Zsuzsanna

ORVOSI KÖNYVTÁRAK VERSENYE

A magyar orvosi könyvtárak 2. versenyének célja a könyvtárak tájékoztató munkájának továbbfejlesztése, a szakirodalmi források jobb mozgósítása.

Versenyezhet alközpont alközponttal, tagkönyvtár tagkönyvtárral és az orvosi könyvtárak fenntartó intézményei egymás között. A fenntartó intézmény és a könyvtárak versenyét különválasztottuk. Előfordulhat, hogy nem ugyanaz az intézmény nyeri a vándorserleget, amelynek a könyvtárosa győz.

A verseny időtartama 2 év. Kezdetre: 1975. szeptember 1., befejezése: 1977. szeptember 1.

A verseny győzteseit az OOKDK díjazza. A díjak: mind a 2 kategóriában /alközpontok, tagkönyvtárak/ 3-3 díj, a fenntartó intézmények részére ugyancsak mind a 2 kategóriában 1-1 vándorserleg.

A díjakat a győztes intézmény könyvtárosa/i/ kapja/k/.

A vándorserleget a fenntartó intézmény a könyvtárostól függetlenül nyeri el.

Egyenlő pontszámok esetén a díjak megoszthatók.

A versenydíjszak letelte után megfelelő szakemberekből összeállított 3 tagú bírálóbizottság a helyszínen értékeli és pontozza a versenyző könyvtárak eredményeit.

A verseny zsűrije úgy is határozhat, hogy egyes díjakat - nem megfelelő színvonal esetén - nem ad ki.

A verseny véglegesen jóváhagyott feltételei és pontszámai

I.

Az alközpontok

A verseny célja, hogy az alközpontok a leendő nemzeti orvostudományi tájékoztatási alrendszer aktív decentrumaivá váljanak.

Benevezési feltételek

1. A könyvtári alapmunkák rendben vannak és napra kész:
 - a. a szabvány szerinti könyv- és folyóiratleltár
 - b. az előírásnak megfelelő, a teljes állományt feltáró szerzői betűrendes katalógus
 - c. Az utolsó 10 évben beszerzett könyvek szakrendi vagy tárgyszavas katalógusa megfelel az előírásoknak
 - d. folyóirat érkeztetési nyilvántartás
 - e. áttekinthető kölcsönzési /könyvtárközi is/ nyilvántartás
 - f. a munkanapló
 2. Tárgyi feltételek:
 - a. megfelelő raktározási viszonyok /nincs "ömlesztett" anyag, minden dokumentum hozzáférhető, raktári helye nyilvántartott/
 - b. katalógusszekrény /vagy elegendő mennyiségű katalógusdoboz/
 - c. folyóirattároló a kurrens folyóiratok számára.
 3. Működési feltételek:
 - a. az alközpont a hozzátartozó tagkönyvtárakat szervezi, évente legalább egyszer meglátogatja. A látogatás eredményét feljegyzésben rögzíti
 - b. az alközpont az AKT-t évente legalább egyszer összehívja, programját előkészíti, az ülés lefolyását jegyzőkönyvben rögzíti
 - c. a könyvtárosok közül legalább egy a versenydőszak alatt jelentkezik az OOKDK tájékoztatás-gépesítési tanfolyamára.
- A fentiek a verseny alapfeltételét jelentik, ezek nélkül versenyezni nem lehet.

A VERSENY

A fenntartó intézmény csak akkor pontozható, ha az állomány kizárólag könyvtár céljait szolgáló helyiség/ek/ben van elhelyezve.

A fenntartó intézmény pontszámai

- 5 pont a könyvtár állománygyarapítása részére az intézmény költségvetésében megfelelő összeg áll rendelkezésre, éspedig orvosként 2 külföldi folyóíratra és orvosként évi 1 külföldi könyvre elegendő összeg. A pontszámok szét is választhatók. Ebben az esetben a folyóírat beszerzés 3 pontot, a könyvbeszerzés 2 pontot ér
- 3 pont mikrofilm leolvasó
- 5 pont folyamatosan üzemeltetett gyorsmásoló
- 3-5 pont tájékoztatási kézikönyvtár /a 3-5 pont a teljességet minősíti/
- 2 pont a referálóülések anyagát a tudományos bizottság megbíztja vagy az orvostanácsadó leadja a könyvtárnak feltárás céljaira
- 3 pont a helyi kórház orvosainak legalább 50%-a évente legalább 5-ször igénybe veszi a könyvtárat /helyben olvasás, kölcsönzés stb./
- 3 pont a tudományos bizottság /és/vagy az orvostanácsadó együttműködik a könyvtárral a könyvtár éves tervének kidolgozásában
- 5 pont fordítószolgálat /szakirodalmi tolmácsolás/ bevezetése fordító alkalmazásával

A könyvtáros/ok/ pontszámai:

A/ a könyvtári szolgáltatások területén:

- 3 pont elemzés az állomány utolsó 3 évének forgalmáról. Állománygyarapítási tervzet készítése az elemzés alapján
- 3 pont a kurrens folyóíratok 40%-át körözik a fenntartó intézményben /kivéve a referáló folyóíratokat és indexeket/
- 5 pont " 60% "
- 7 pont " 80% " vagy több
- 10 pont a kurrens folyóíratoknak legalább a felét körözik a hálózati könyvtárak legalább 60%-ában vagy az alközpont hatásterületén /megye vagy fővárosi terület/ működő orvosok legalább 25%-a között /kivéve a fenntartó intézet orvosait/

5 pont	minden könyvtárközi kölcsönzési kérést teljesítenek /eredetiben vagy másolatban vagy a kérés továbbításával és a kérő könyvtárnak adott válaszával/
2 pont	teljesített könyvtárközi kölcsönzés /évi 100 egység/
3 pont	" /évi 200 egység/
4 pont	" /évi 300 egység/
5 pont	" /évi 400 egység/
6 pont	" /évi 500 vagy több egység/

B/ A hálózati munka területén:

3 pont	a hozzá tartozó tagkönyvtárak mindegyikében rendben van és napra kész a könyv- és folyóiratleltár
1-1 pont	tagkönyvtáranként, ha napra kész és minőségileg kifogástalan a betűrendes katalógus
2-2 pont	tagkönyvtáranként, ha napra kész és minőségileg kifogástalan a szakrendi vagy tárgyszavas katalógus.

C/ A tájékoztatásban:

3 pont	irodalomkutatás, ha kellőképpen dokumentált és legalább 30 kutatás évente
4 pont	ha ezek közül legalább 10 kifogástalan /relevancia, bibliográfiai pontosság szempontjából/
5 pont	ha 20 kifogástalan
6 pont	ha mind a 30 kifogástalan
2 pont	a témafigyelés, ha kellőképpen dokumentált és a figyelt témák egy évben elérik a 15-öt, továbbá
3 pont	ha legalább 5 kifogástalan
4 pont	" 6 "
5 pont	" 7 "
6 pont	" 8 "
7 pont	" 9 "
8 pont	" 10 "
9 pont	ha 11-15 téma kifogástalan
10 pont	ha 16-20 "

Ha a témafigyelés minőségileg nem megfelelő /pl. aránytalan és indokolatlanul kevés az adott információ vagy hibásak a megadott adatok/, azt a témát a zsűri nem veszi figyelembe.

II.

Tagkönyvtárak

A verseny célja olyan könyvtárak kifejlesztése, amelynek a fenntartó intézmény napi szükségleteit saját könyvtárukból ellátják, de részt vesznek az alközpontjuk vonzáskörébe tartozó hálózati munkában is /könyvtárközi kölcsönzés, a források körözése, az AKT munkája/.

Benevezési feltételek

1. A könyvtári alapmunkák rendben vannak és napra kész
 - a. a szabvány szerinti könyv- és folyóiratleltár
 - b. az előírásoknak megfelelő, a teljes állományt feltáró szerzői betűrendes katalógus
 - c. folyóirat érkeztetési nyilvántartás
 - d. áttekinthető kölcsönzési /könyvtárközi kölcsönzési/ nyilvántartás is
 - e. munkanapló

A VERSENY

A fenntartó intézmény pontszámai ugyanazok, mint az alközpontoknál, azzal a különbséggel, hogy az állománygyarapítás számára biztosítanak orvosként 1 külföldi folyóíratra és 0,5 kötet külföldi könyvre elegendő összeget.

2 pont csak a könyvtár által használt írógép.

A könyvtáros /könyvtárkezelő/ pontszámai:

A/ a könyvtári szolgáltatások területén:

3 pont	elemzés az állomány utolsó 3 évének forgalmáról. Állománygyarapítási tervzet készítése, az 1974-1976. évek elemzése alapján		
3 pont	a kurrens folyóiratok 40%-át körözik a fenntartó intézményben /kivéve a referáló folyóiratokat és indexeket/		
5 pont	"	60%	"
7 pont	"	80%	"

5 pont	minden könyvtárközi kölcsönzési kérést teljesítenek /eredetiben vagy másolatban vagy a kérés továbbításával és a kérő könyvtárnak adott válasszal/
2 pont	teljesített könyvtárköz kölcsönzés /évi 50 egység/
3 pont	" /évi 100 egység/
4 pont	" /évi 150 egység/
5 pont	" /évi 200 egység/
6 pont	" /évi 250 egység/

B/ A tájékoztatásban:

3 pont	irodalomkutatás, ha kellőképpen dokumentált és legalább 12 kutatás évente
4 pont	ha ezek közül legalább 4 kifogástalan /relevancia, bibliográfiail pontosság szempontjából/
5 pont	ha 8 kifogástalan
6 pont	ha mind a 12 kifogástalan

A témafigyelés pontszámai: ha kellőképpen dokumentált és a figyelt témák száma egy évben eléri az 5-öt, a könyvtáros az alábbi pontszámokat kapja:

3 pont	ha legalább 3 kifogástalan
4 pont	4
5 pont	5
6 pont	6
7 pont	7
8 pont	8
9 pont	9
+ 2 pont	ha több, mint 10 kifogástalan.

Azoknak a könyvtáraknak a nevét, amelyek a verseny folyamán helyezést nem értek el, nem hozzuk nyilvánosságra.

A verseny folyamán a könyvtárak az illetékes instruktoruktól mindenben felvilágosítást kaphatnak.

Jó versenyzést kíván

az OOKDK Hálózati és Módszertani
Osztálya

Budapest, 1976. január hó.

XX

J E L E N S Z Á M U N K C I K K E I N E K

R E F E R Á T U M A I

XX

Ferenc GYÖRGYÉY

The Yale University was founded in 1701. Collections of medical books originated of gifts. An independent medical library was established in 1810. Donation of 25.000 volumes by Cushing, Fulton, and Klebs was made on condition of housing the collections in an adequate building. A Y-shaped building was raised in 1941. One of its arms holds modern collections, the other one the historical holdings. The library's holdings amount to 430.000 volumes including 130.000 volumes of periodicals and 120.000 foreign dissertations. Holdings of the historical part amount to 60.000 volumes. In addition to the lecturers and students of the university the library is available to all teachers, students, and scientists of the nurse training school, the institutes of psychology and pedopsychology, as well as to all health workers of the territory. Individual copies of journals, reference material, and old and rare books are not lent.

1,5 million Xerox-copies were made during the 1974/75 session. Technical facilities include projectors, tape recorders, microreaders.

Data of 2600 journals may be retrieved by the MEDLINE terminal run at the information department. The report presents the technic of data retrieval, the so-called inter-active or dialogue with the computer. The interlibrary loans during the period of 1974/75 amounted to 856 requests and 4752 documents have been supplied.

The so-called clinical libraries act as "liaison" between the departments and the central library. Standards of supply may be improved substantially if the librarian assists at lectures and participates at teaching rounds.

Erkki HAKULINEN

The Library of the Karolinska Institute
of Stockholm

The Karolinska Institute's library is the central medical library of Sweden and, simultaneously, the largest medical library of the Northern Countries /Denmark, Finland, Iceland, Norway, Sweden/. Supply of researchers and lecturers, as well as activities of a National Medical Library represent the library's main tasks.

The various sections of the library include the technical, institutional, preservation, library, and information sections. Acquisition of current journals amount to 2700, theses to 5000, and to about 1000 books. The library disposes of an author catalogue and a catchword

catalogue, identical to that of Index Medicus Subject Headings. The systematic catalogue has been discontinued in 1967. The books are in classified arrangement. The shelf list may be considered as a rudimentary systematic catalogue.

Work concerned with a national computerized library system, the "LIBRIS" is being performed for many years. Its goal is to transcribe the present catalogues onto microcards, or even to substitute it by a machine readable joint catalogue.

At the section of documentation a repertory catalogue of special bibliographies available at one of the medical libraries of the Northern Countries is compiled and published. The section is in close cooperation with the Institute's Information Center which disposes of the MEDLINE terminal. Selective abstracting service is available "off-line".

Lending amounts to about 140.000 the year, in majority in form of Xerox-copies.

Central activities: organization of courses for medical librarians, interurban circulation, Union Catalogue. The Institute publishes the "List bio-med", the list of journals and periodicals available at the medical libraries of the Northern Countries, with yearly supplements. "Medok", the library's journal handles medical documentation problems.

Margit PETHEÖ

Library Activities at the Semmelweis
Hospital of Miskolc

The Semmelweis Hospital is one of the oldest hospitals of the town with 900 beds and supplied by 150 doctors. Library activity was performed under poor conditions since the establishment of the library in 1952 up to 1972. Thereafter premises and equipment have been improved. The holdings amount to a total of 7100 volumes /books and periodicals/. The number of current journals includes 102 titels.

Selective dissemination of information is carried out in 20 different topics, reference bibliographies compiled yearly amount to 40 to 50. With reference to interlibrary loans the number of requested documents is about eight-times as high as that of documents lent.

Leaflets propagate library services. The list of new acquisitions is sent yearly to all doctors of the district. Once in a year the librarian reports on the library's activities at the meeting of head-physicians.

Much has to be done to improve demand for library services.

Библиотека медицинского факультета
Университета Yale

Университет Yale был создан в 1701 году, медицинские книги собираются сначала на фоне дарований. В 1810 году сформирована отдельная медицинская библиотека, которая многократно соединяется с библиотекой университета, после того как разделилась от последней.

Cushing, Fulton и Klebs даровали университету их коллекцию, состоящую из 25.000 томов при условии обеспечения соответствующего здания для фонда. В 1941 году был построен У-образный корпус, в одном крыле с современной, в другом — с исторической частью. Фонд библиотеки состоит из 430.000 томов, из этого числа 130.000 составляют журналы, 120.000 томов — зарубежные диссертации. История медицины представлена фондом, состоящим из 60.000 томов. Наряду с преподавателями и студентами университета библиотека обслуживает преподавателей, студентов и исследователей школы для обучения медсестер, института детской психологии и института психологии, кроме того открыта и для всех медицинских работников местности. За исключением отдельных экземпляров журналов, реферативного материала и старого, редкого материала всё можно получить в абонемент.

Библиотека имеет несколько скорокопирующих аппаратов ксерокс-системы. В 1974/75 учебном году 1,5 миллиона копий приготовлено. Техническое оснащение включает в себе также кинематографы, магнитофоны и микрокассетные отсчётные и самопишущие аппараты.

Информационный отдел работает терминалом MEDLINE, при помощи которого уже способны запросить данные 2.600 журналов. Сообщение наглядно показывает технику отыскивания данных: диалог. Межбиблиотечный абонемент в 1974/75 гг.: просили 856 документов, выдали 4752 документа.

Между клиниками и центральной библиотекой "связующими" лицами являются так наз. клинические библиотекари. Там, где эта функция хорошо определена, библиотекарь прослушивает лекции вместе с студентами и даже принимает участие в обходе врачей.

—.—

Erkki HAKULINEN

Библиотека стокгольмского Karolinska Institutet

Библиотека стокгольмского Karolinska Institutet — центральная библиотека Швеции, одновременно представляет собой наибольшую медицинскую библиотеку северных стран /Дании, Финляндии, Исландии, Норвегии, Швеции/. Основная задача библиотеки заключается в снабжении спецлитературой по поискам и обучению,

проведенным в институте, кроме того в выполнении задач национальной медицинской библиотеки Швеции.

Помимо функций технического, сетово-методического отделов и отдела ухода за книгами наиболее интересна работа отдела комплектования и каталогизации, а также документационного отдела. Библиотека приобретает 2700 текущих журналов, 5000 академических диссертаций, прибл. 1.000 книг. Кроме авторского каталога имеет и предметный каталог, систематический каталог в 1967 году был прекращен. Предметные слова предметного каталога совпадают с предметными словами Index Medicus Subject Headings. Складочный режим является систематизированным, благодаря этому топографический каталог выполняет функцию недифференцированного систематического каталога.

Уже годами работают над созданием центрального каталога и банка данных с ЭВМ, получившего название "Libris". Предусмотрена окончательная задача: переходить от каталогов настоящего времени к микрофиш-каталогам, возможно каталогам, отсчитываемым аппаратом.

Документационным отделом составлен и издан центральный список местонахождения материалов. Служба быстрой информации снабжена терминалом LIBRIS, которым библиотека не владеет, однако является доступным ввиду того, что находится в таком же здании. Если число данных

мало, а требуется быстрое и индивидуализированное составление тематической библиографии, запрашивают диалогом. В случае, если необходимы данные более продолжительного периода, прибегают к службе "off-line" системы.

Оборот по абонементам большой, ежегодно охватывает ок. 140.000 единиц. Большинство абонементов осуществляется в виде фотокопий, они работают 4 различными аппаратами для светопечатания.

Центральные задачи: организация курсов для медицинских библиотекарей, "междугородный" абонемент, создание сводного каталога. "В северной кооперации" центральная библиотека Carolinska Inst. играет центральную роль. Здесь издают "List bio-med", центральный каталог медицинских журналов и периодических изданий северных библиотек в ежегодных супплементх. Журнал "Medok" посвящен проблемам медицинской документации. Библиотека принимает участие также в усовершенствовании медицинских библиотекарей северных стран.

-.-

Маргит ПЕТЁ

О функционировании Медицинской Библиотеки
Больницы им. Семмельвейса г. Мишкольц

Больница им. Семмельвейса г. Мишкольц является одной из старейших больниц города, в настоящее время имеет ок. 900 коек и число

врачей 150. Функционирование медицинской библиотеки можно анализировать с 1952 г., она работала в течение 20 лет в скромных условиях, а с 1972 г. была расположена в соответствующих, приятно оборудованных помещениях. Фонд состоит всего из 7.100 единиц /книг и журналов/, число текущих журналов 102.

Они выполняют селективную диссеминацию информации по 20 темам и ежегодно 40-50 ретроспективных изысканий информации. Ограниченный фонд библиотеки отражается и на показателях межбиблиотечного абонеента: по меньшей мере 8 раз больше документов отправивают от других библиотек по сравнению с числом документов, способных отправить им.

Информации об обслуживании библиотеки распространяют в виде ленточек, в сочетании со списком новых журналов. Ежегодно составляют также список по комплектованию, который высылают также участковым врачам. Библиотекаря раз в год приглашают на конференцию заведующих отделениями, где он дает отчет о работе библиотеки.

Библиотекарь является неудовлетворенным в отношении пропагандистской деятельности библиотеки. Можно было бы лучше использовать библиотеку. Он считает хорошими центральные обслуживания со стороны центра сети, а место медицинских библиотекарей в лечебных учреждениях оценивает менее выгодным.

-.-